

Institutionen för ekonomi och IT
Avdelningen för företagsekonomi

Examensarbete i företagsekonomi, Kandidatuppsats, 15 hp

Hållbarhetsredovisning

– Hur utformningen av rapporterna skiljer sig åt mellan branscher i Sverige

Författare: Isabel Bennis

Författare: Kajsa Mattila-Markus

Kandidatuppsats, 15 hp

**Examensarbete i företagsekonomi
Vårterminen 2015**

Handledare: Ann Svensson

Examinator: Eva Johansson

Sammanfattning

Kandidatuppsats i företagsekonomi, Institutionen för ekonomi och IT, Högskolan Väst, Externredovisning, Vårterminen 2015

Författare: Isabel Bennis och Kajsa Mattila-Markus

Handledare: Ann Svensson

Titel - Hållbarhetsredovisning - Hur utformningen skiljer sig åt mellan branscher i Sverige

Nyckelord - Hållbarhetsredovisning, Global Reporting Initiative, resultatindikator, miljö, socialt ansvar.

Bakgrund och problem – Negativ miljöpåverkan orsakas i allt högre grad av olika globala utvecklingstrender och trenden hållbarhetsredovisning växer sig allt större bland företag. För att få en jämförbarhet mellan företags hållbarhetsarbeten finns ramverket GRI som ger ut riktlinjer för vad och hur företag ska redovisa. Tidigare forskning visar att det finns olikheter mellan branscher i vad de väljer att redovisa.

Syfte - Studiens syfte är att undersöka hur hållbarhetsredovisning skiljer sig åt mellan branscher i Sverige samt vad dessa skillnader beror på.

Avgränsning - Studien har avgränsats till att undersöka stora svenska börsnoterade bolags hållbarhetsredovisningar, publicerade 2014, som tillämpar Global Reporting Initiative:s riktlinjer. Enbart företagets arbete med miljö och socialt ansvar har studerats.

Metod - I studien har en kvantitativ undersökningsansats valts för att enklare kunna mäta och sammanställa insamlad empiri. Information har hämtats från företagets års- och hållbarhetsredovisningar samt webbsidor. Data har, genom innehållsanalys, kodats om för att underlätta hantering av information.

Resultat och slutsats - Studien visar på att det finns skillnader mellan de undersökta branscherna då en del av dem redovisar en större omfattning än andra. Materialbranschen är den bransch som redovisar mest information medan hälsovård redovisar minst. Växthusgaseffekt, energiförbrukning samt information om anställda redovisas mest frekvent bland samtliga företag.

Förslag till fortsatt forskning - I fortsatt forskning kan en liknande undersökning göras men där intervjuer genomförs för att få en djupare förståelse kring företagets hållbarhetsarbete. En jämförelse mellan den offentliga och den privata sektorn samt granska hållbarhetsredovisningar över tid är även förslag till fortsatt forskning.

Abstract

Bachelor thesis in Business Administration. Financial accounting. Högskolan Väst, spring 2015

Author: Isabel Bennis och Kajsa Mattila-Markus

Tutor: Ann Svensson

Title: Sustainability reporting – How implementation differs between industries in Sweden

Key words - Sustainability reporting, Global Reporting Initiative, Performance Indicators, environment, social responsibility.

Background and problem - Negative environmental impacts are increasing due to various global development trends and sustainability reporting is growing among companies. To get a comparability between companies' sustainability work GRI can be used which publishes guidelines for what and how companies should report. Previous research shows that there are differences between sectors in what they choose to report.

Purpose - The study aims to examine how sustainability reporting differs between industries in Sweden and what these differences are caused by.

Delimitation - The study has been limited to analysing major Swedish listed companies' sustainability reports, published in 2014, which applies the Global Reporting Initiative guidelines. Only companies' work on environmental and social responsibility have been studied.

Method - In the study a quantitative survey approach has been used to make it easier to measure and compile the collected empirical data. Information has been gathered from companies' annual and sustainability reports, as well as their web pages. Data has through content analysis been reworked to facilitate the information management.

Results and conclusions - The study shows that there are differences between the analysed industries since some of them reported a greater extent than others. The material industry is the sector that accounts for most information while the health industry reports the least. Greenhouse effect, energy usage and information about employees are those indicators that are reported most frequently among all companies.

Proposal for further research - In continued research, a similar survey can be done but where interviews are conducted to gain a deeper understanding of the corporates sustainability work. A comparison between the public and private sectors as well as examining sustainability reporting over time are also suggestions for further research.

Förord

Vi vill tacka vår handledare Ann Svensson för hennes engagemang och vägledning till detta uppsatsarbete. Vi vill även tacka de opponenter vi haft under processens gång som gett synpunkter och förslag på arbetet. Till sist vill vi ge ett stort tack till de personer som finns i vår närhet som har stöttat oss och engagerat sig i vårt arbete.

Vi vill även tacka varandra för ett gott och roligt samarbete

Trollhättan, 27 maj 2015

Isabel Bennis

Kajsa Mattila-Markus

Förkortningar

CSR	Corporate Social Responsibility
GRI	Global Reporting Initiative
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer

Definitioner

Large Cap-Lista	Listar börsnoterade företag som har ett börsvärde som överstiger 1 miljard euro.
FAR	Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare.
KPMG	KPMG erbjuder branschspecifika och kvalificerade tjänster inom revision, skatt och rådgivning

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Forskningsfråga	3
1.4 Syfte	3
2. Metod	4
2.1 Vetenskapligt synsätt	4
2.2 Undersökningsansats	4
2.3 Val av företag och bransch	5
2.4 Datainsamling	7
2.5 Indikatorprotokoll	8
2.6 Analysmetod	9
2.7 Tillförlitlighet och överförbarhet	9
2.8 Källkritik	10
3. Teoretisk referensram	12
3.1 Insamling av litteratur	12
3.2 Corporate Social Responsibility	13
3.3 Hållbarhetsredovisning	14
3.4 Legitimitetsteorin	15
3.5 Intressentteorin.....	16
3.6 Institutionell teori.....	17
3.7 Signalerings teorin	18
3.8 Analysmodell	19
4. Empirisk bakgrund	20
4.1 GRI - Global Reporting Initiative	20
4.2 GRI:s riktlinjer och principer	20
5. Resultat	22
5.1 Hållbarhetsredovisningars utformning	22
5.2 Miljöindikatorer	24
5.2.1 Högst frekvens - miljöindikatorer	25
5.2.2 Lägst frekvens – miljöindikatorer	26
5.3 Sociala resultatindikatorer	28
5.3.1 Högst frekvens – sociala resultatindikatorer	30

5.3.2 Lägst frekvens – sociala resultatindikatorer	31
5.4 Miljö och sociala resultatindikatorer	33
5.5 Sammanfattning resultat	34
6. Analys	35
6.1 Hållbarhetsredovisningens utformning	35
6.1.1 Miljömässiga resultatindikatorer	36
6.1.2 Sociala resultatindikatorer	37
6.5 Intressenternas inflytande	38
6.6 Institutionell påverkan	39
6.7 Signalering av information	40
7. Slutsats	42
7.1 Slutsats	42
7.2 Reflektion kring studiens genomförande	42
7.3 Förslag till fortsatt forskning	43
Källförteckning	44
Bilaga 1 GRI:s indikatorer om miljö	i
Bilaga 2 GRI:s indikatorer om socialt ansvar	iv

Figurförteckning

Figur 3.8.1	Analysmodell
Figur 5.1.1	Antal företag som har fristående hållbarhetsredovisning i procent
Figur 5.1.2	Antal sidnummer samt genomsnitt inom varje bransch
Figur 5.3.1	Totalt antal miljö- och sociala indikatorer i respektive bransch

Tabellförteckning

Tabell 2.3.1	Branschindelning på företag som hållbarhetsredovisar enligt GRI
Tabell 5.2.1	Medelantalet redovisade miljöindikatorer inom respektive bransch
Tabell 5.2.2	De mest redovisade miljöindikatorerna av samtliga företag
Tabell 5.2.3	De minst redovisade miljöindikatorerna av samtliga företag
Tabell 5.2.4	Samtliga miljöindikatorer redovisade i procent av alla branscher
Tabell 5.3.1	Medelantalet redovisade resultatindikatorer inom socialt ansvar
Tabell 5.3.2	De mest redovisade sociala indikatorerna av samtliga företag
Tabell 5.3.3	De misnt redovisade sociala indikatorerna av samtliga företag
Tabell 5.3.4	Samtliga sociala indikatorer redovisade i procent av alla bran

1. Introduktion

Inledningsvis redogörs bakgrunden till hållbarhetsredovisning. Tidigare forskning inom ämnet presenteras och följs därefter av en problemdiskussion som avslutas med undersökningens syfte samt forskningsfråga.

1.1 Bakgrund

Begreppet hållbar utveckling spreds världen över i samband med Bruntlandsrapporten 1987. Bruntlandsrapporten, också känd under namnet “Vår gemensamma framtid”, skrevs av Världskommissionen och syftade till att redogöra för sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring (Burton, 1987). Hållbar utveckling innebär att dagens behov ska kunna tillfredsställas utan att riskera framtida generationers behov (Burton, 1987). Med andra ord bör hållbar utveckling vara det övergripande målet för samhällets utveckling såväl globalt som lokalt (Perks m.fl., 2013). Människans negativa miljöpåverkan orsakas i allt högre grad av globala utvecklingstrender. Befolkningsmängden ökar, tekniska framsteg sker i allt snabbare takt samtidigt som våra handelsmönster blir alltmer globala (Naturvårdsverket, 2015). Därför krävs en mer hållbar konsumtion och produktion där hänsyn tas till hela produktens livscykel för att vår livsstil ska hålla även i framtiden (Naturvårdsverket, 2015)

Med en hållbar utveckling vill man uppnå ett samspel mellan de miljömässiga, ekonomiska och de sociala faktorerna i samhället (Naturvårdsverket, 2015). För att uppnå detta krävs det att även företag tar sitt samhällsansvar där miljömässiga och sociala frågor kopplas till företagets kärnverksamhet (Hörisch, Freeman & Schaltegger, 2014). Som vägledning har företagen Corporate Social Responsibility (CSR) som visar på hur företagen ska arbeta för en hållbar utveckling genom att ta miljömässigt, ekonomiskt och socialt ansvar (Boulouta & Pitelis, 2014). Ekonomiskt ansvarstagande innebär att en företag ska drivas med vinstintresse för att aktieägarna ska känna sig trygga på att få avkastning på sitt kapital (Grankvist, 2012). Det miljömässiga ansvaret innefattar att företag ska handla på ett sätt så att inte jorden och dess resurser påverkas negativt ur ett långsiktigt perspektiv (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004). Det sista perspektivet, socialt ansvarstagande, betyder att företag även ska ta socialt ansvar och arbeta med mänskliga rättigheter där hälsa och välbefinnande är i fokus (Arvidsson, 2011).

En trend som växer sig starkare bland större företag runt om i världen är att visa upp sitt arbete kring CSR genom en hållbarhetsredovisning (Roca & Searcy, 2012; Leszynska, 2012; Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010; GRI, 2015). Hållbarhetsredovisningen är en offentlig rapport från företagen till dess intressenter och rapporterna innehåller både kvalitativa och kvantitativa uppgifter om i vilken utsträckning företaget lyckats förbättra

sina ekonomiska, miljömässiga och sociala resultat under det senaste året (Roca & Searcy, 2012). Att redovisa sitt hållbarhetsarbete på det här sättet är helt frivilligt var på rapporterna kan skilja sig i utformning beroende på företagets resurser och ambitionsnivå (Leszczynska, 2012; Chen & Bouvain, 2009). Frivilligheten påverkar även att företag kan vinkla bilden av verksamheten till sin egen fördel genom att enbart redovisa de positiva aspekterna av verksamheten (Hahn & Lulfs, 2014). Arbetet med rapporterna är ofta både tidskrävande och dyra för företagen och Mahoney m.fl. (2013) hävdar att det måste finnas incitament till att företag ändå väljer att upprätta hållbarhetsrapporter. Att hållbarhetsredovisning är frivilligt samt att företagen själva väljer vad som ska redovisas leder till att det är svårt att jämföra företagens rapporter med varandra (Hedberg och Malmborg, 2003). För att öka jämförbarheten och för att företags hållbarhetsredovisning och rapporter ska vara trovärdiga finns ramverket Global Reporting Initiative (GRI) (Hedberg och Malmborg, 2003; Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010). GRI har blivit ett allmänt vedertaget ramverk för hållbarhet och ger ut riktlinjer och principer som företag kan använda sig av vid utformningen av hållbarhetsrapporter (GRI, 2015).

1.2 Problemdiskussion

Det hävdas att vad och hur mycket företagen lyfter fram i sina hållbarhetsredovisningar beror på vilken bransch företaget verkar inom (Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010). En del företag väljer att redovisa en begränsad mängd information om deras hållbarhetsarbete medan andra väljer att redovisa en större omfattning (Chen & Bouvain, 2009). Vidare hävdas av Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) att företag som utsätts för stor extern bevakning är de som lämnar ut mest information inom alla CSR-aspekter. Företagets storlek, omsättning och antal anställda är också faktorer som påverkar i vilken utsträckning företagen väljer att hållbarhetsredovisa (Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010).

Chen och Bouvain (2009) för ett liknande resonemang som Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010), att det finns skillnader i redovisning mellan branscher och att dessa skillnader även kan hänföras till intressenternas påverkan på företaget. Aktörer som investerare, anställda, leverantörer, konsumenter och staten har olika intressen vilket kan påverka omfattningen av företags hållbarhetsredovisning (Hahn & Kühnen, 2013). Intressentgrupperna påverkar företags hållbarhetsredovisning på olika sätt och därför lägger en del företag större vikt vid upplysningar om deras miljöarbete medan andra företag väljer att redovisa sitt sociala ansvar i större utsträckning (Bonsón & Bednárová, 2014; Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010).

En annan orsak till varför företagens hållbarhetsredovisningar skiljer sig åt är för att det är företagen själva som väljer vad som ska tas upp i redovisningen och i vilken omfattning (Hahn & Lulf, 2014). I Sverige är hållbarhetsredovisning för privatägda företag fortfarande frivilligt varpå utformningen skiljer sig åt (Hedberg och Von Malmborg,

2003). Detta resulterar i att företagen kan ge ut en snedvriden bild av verksamheten då de ofta redovisar positiva aspekter av hållbarhetsarbetet i större utsträckning än negativa aspekter (Leszczynska, 2012).

Utformningen av företags hållbarhetsredovisning skiljer sig även åt beroende på vilket land de verkar inom (Chen & Bouvain, 2009). Eftersom olika länder har olika politiska system bidrar det till att lagar och regler ser annorlunda ut i länderna. Vidare hävdas att kulturella faktorer och institutionella krafter påverkar utformningen av hållbarhetsredovisning (Chen & Bouvain, 2009). Då tidigare forskning utförts i andra länder är det intressant att se hur utbrett hållbarhetsredovisning är i Sverige samt vilka skillnader som går att urskilja mellan svenska branscher. För att motivera och uppmuntra svenska företag att hållbarhetsredovisa har branschorganisationen FAR (Föreningen Auktoriserade Revisorer), sedan 2005, delat ut pris till det företag som upprättat den bästa hållbarhetsredovisningen. Både offentligt ägda företag och privatägda företag kan vara med och tävla men vinnarna genom åren har främst varit börsnoterade företag (FAR, 2015). Då FAR är en erkänd branschorganisation för revisorer i Sverige ses det som en heder att vinna deras utmärkelse.

Hedberg och Von Malmberg (2003) har undersökt varför svenska storföretag hållbarhetsredovisar enligt GRI:s riktlinjer men de undersöker inte om det finns skillnader mellan branscher vilket vi ämnar att undersöka. Tidigare forskning är främst baserad på andra länder vilket gör det intressant att se hur branschtillhörigheten påverkar utformningen i Sverige. Det finns få svenska studier om hållbarhetsredovisning vilket pekar på att det finns en kunskapslucka som därmed öppnar för en studie om svenska företags hållbarhetsrapportering. Genom välkända teorier om bakomliggande faktorer till företags hållbarhetsarbete, önskar vi kunna besvara vad eventuella skillnader kan bero på.

1.3 Forskningsfråga

- Hur skiljer det sig mellan branscher vid utformningen av hållbarhetsredovisning hos svenska börsnoterade bolag och vad kan dessa skillnader bero på?

1.4 Syfte

Syftet med vårt arbete är att ta reda på vad och i vilken omfattning företag som följer GRI:s riktlinjer väljer att redovisa i sin hållbarhetsredovisning. Detta ska undersökas för att kunna studera hur hållbarhetsarbetet skiljer sig åt mellan olika branscher. Studien syftar även till att visa vilka incitament som ligger bakom hållbarhetsarbetet i de olika branscherna.

2. Metod

I följande kapitel redogörs och motiveras valet av metod för undersökningen med problemställningen som underlag. Kapitlet inleds med en motivering för uppsatsens forskning- och undersökningsansats. Vidare presenteras studiens urval samt datainsamling. Därefter förs en diskussion kring reliabilitet, validitet samt källkritik.

2.1 Vetenskapligt synsätt

Vår studies syfte är att undersöka om det finns skillnader i hållbarhetsredovisning mellan branscher och vad dessa skillnader isåfall kan bero på. Beroende på vad som ska undersökas finns det olika vetenskapliga synsätt på hur resultatet uppfattas och tolkas (Lundahl & Skärvad, 1999). Enligt Thurén (2007) finns det två vetenskapliga huvudriktningar, positivism och hermeneutik.

För att ta reda på hur hållbarhetsredovisning skiljer sig åt har vi studerat företags års- och hållbarhetsredovisningar. Vi har utfört en tolkande textanalys där vi räknat antalet resultatindikatorer företag redovisar i sina hållbarhetsrapporter. Textanalysen har skett utifrån ett hermeneutiskt perspektiv där hermeneutiken låter insamlat material tala (Bryman & Bell, 2013) och som analysen sedan kommer att ske utifrån. För att ta reda på vilka faktorer som kan ligga till grund för skillnader mellan branscherna är ett hermeneutiskt tolkningsperspektiv att föredra.

I enlighet med Thurén (2007) ska, inom positivismen, inte egna tolkningar påverka studiens resultat. Eftersom det är företagen själva som sammanställt vilka resultatindikatorer som redovisas påverkar deras tolkning vår studies utformning. Vi har även stött på företag som inte redogör för vilka resultatindikatorer som är redovisade vilket resulterat i att vår egen tolkning påverkar studiens utformning. Eftersom att förförståelse och tolkning i dessa fall påverkat undersökningen har studien ett hermeneutiskt synsätt. (Thurén, 2007).

2.2 Undersökningsansats

För att besvara studiens syfte och frågeställning har vi valt att analysera olika verksamheters års- och hållbarhetsredovisning. Analysen har gjorts med hjälp av en innehållsanalys, vilket är en forskningsmetod som ofta används då syftet är att undersöka företags arbete med hållbarhet (Gray, Kouhy & Lavers, 1995; Unerman, 2000, Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010). Genom en innehållsanalys går det att mäta graden av information när det gäller miljömässigt och socialt ansvar (Wilmshurst & Frost, 2000). I vår innehållsanalys har vi samlat in information om vilka resultatindikatorer företag som tillämpar GRI:s riktlinjer väljer att redovisa. Riktlinjerna ses som tillförlitliga då GRI dominerar internationellt och detta ramverk är det flest

företag idag väljer att använda sig av (Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010; GRI, 2015). I innehållsanalysen har vi använts oss av samma resultatindikatorer som GRI:s riktlinjer ger ut gällande miljömässigt ansvar och socialt ansvar. Information som är inhämtad genom innehållsanalysen har sedan kvantifieras genom att de redovisade resultatindikatorerna kodats och sedan sammanställts och redovisats i tabeller och stapeldiagram.

I vår studie ämnar vi inte att undersöka kvalitén i rapporterna utan istället ligger fokus på i vilken utsträckning företag redovisar enligt de resultatindikatorer som GRI ger ut. Detta förespråkar att en kvantitativ metod ska användas och enligt Bryman och Bell (2013) är den kvantitativa metoden även ett bra val då insamlad empiri kan mätas och sammanställas med hjälp av tabeller och stapeldiagram.

Majoriteten, 38 av 44 företag, vi valt att undersöka redovisar i slutet av sina års- och hållbarhetsredovisningar ett GRI-index över hur väl de redovisar de olika resultatindikatorerna. Vid genomförandet av innehållsanalysen har vi i dessa fall valt att använda företagets egen uppfattning om hur väl de redovisar indikatorerna. Sex av våra valda företag redovisar inte något GRI-index. I dessa fall har vi valt att själva undersöka hur väl vi anser att de olika resultatindikatorerna är redovisade. Här är vi medvetna om att vår tolkning kan påverka studiens utformning. Det är något som vi haft i beaktande genom att studera hållbarhetsredovisningarna tillsammans för att säkerställa att vi delar samma uppfattning. Studien har därmed delvis en kvalitativ metod eftersom det finns ett tolkande förhållningssätt och studien inte enbart bygger på mätbara aspekter (Bryman & Bell, 2013).

2.3 Val av företag och bransch

Att genomföra en undersökning av alla svenska företag är i vår studie inte möjligt eftersom att vi genom vår undersökning har haft ett antal kriterier som måste uppfyllas av företagen. Det första kriteriet var att företaget måste vara börsnoterat. Vi har därför valt att studera företag som är listade på Stockholmsbörsens Large Cap-lista den 23 april 2015. Börsnoterade bolag har valts då dessa anses vara viktiga förebilder i hållbarhetsfrågor, då företagets storlek har en positiv inverkan på omfattningen i hållbarhetsrapporteringen (Habisch m.fl. 2011). Stockholmsbörsens Large Cap-lista utgörs av 71 företag som där är indelade i nio olika branscher; konsumentvaror, finans, industri, material, telekom, hälsovård, energi, konsumentservice och teknik.

Nästa steg i urvalsprocessen var att besöka varje företags webbsida för att ta reda på vilka av de 71 företagen som väljer att hållbarhetsredovisa. För att möjliggöra en jämförelse mellan hållbarhetsredovisningarna var vårt andra kriterium att företagen hållbarhetsredovisar enligt GRI:s riktlinjer. (Manetti & Toccafondi, 2012; GRI, 2015). Vidare har enbart års- och hållbarhetsredovisningar publicerade 2014 studerats. Genom dessa kriterier har vårt urval, vars redovisningar ska granskas, minskat till 44 företag.

Nedan visas en tabell över de företag som uppfyllt våra urvalskriterier och som därmed granskats.

Tabell 2.3.1: Branschindelning av företag som hållbarhetsredovisar enligt GRI:s riktlinjer.

Företag & bransch	Separat hållbarhetsredovisning	Hållbarhetsredovisning i årsredovisningen	Val av rapportering
Industri			
ABB Ldt	Ja		G3
ASSA ABLOY	Ja		G4
Atlas Copco		Ja	G3
Loomis	Ja		G4
NCC		Ja	G3
Nibe industrier	Ja		G4
Peab	Ja		G3
SAAB		Ja	G4
Sandvik	Ja		G3
Securitas		Ja	G4
SKF		Ja	G3
Volvo	Ja		G3
Material			
BillerudKorsnäs	Ja		G4
Hexpol	Ja		G4
Holmen	Ja		G4
SSAB	Ja		G4
Stora Enso	Ja		G4
Lundin Mining	Ja		G3
Finans			
Atrium Ljungberg		Ja	G3
Castellum		Ja	G3
Hufvudstaden	Ja		G3
Industrivärden	Ja		G3
JM		Ja	G4
SEB	Ja		G3
Handelsbanken		Ja	G3
Swedbank	Ja		G4
Wallenstam	Ja		G3
Konsumentvaror	Ja (AAK,Electrolux, Husqvarna, Nobia, SCA och Swedish Match)		G3 (AAK,Electrolux, Husqvarna, Nobia, SCA och Swedish Match)

Konsumenterservice	Ja (Axfood, HM, ICA och Modern Times Group)		G4 (Axfood, HM, ICA och Modern Times Group)
Teknik	Ja (Axis och Ericsson)		G3 (Axis och Ericsson)
Telekom			
Millicom Int. Cellular	Ja		G4
Tele 2	Ja		G4
TeliaSonera	Ja		G3
Hälsovård			
Meda	Ja		G3
Swedish Orphan Biovitrum		Ja	G4
Totalt:			G3: 25
44	34	10	G4: 19

2.4 Datainsamling

Vi har valt att analysera företags hållbarhetsredovisningar vilket innebär att vi använder sekundärdata som datakälla. Sekundärdata innebär att information redan finns till hand för omgivningen och att den redan sammanställts av någon annan (Bryman & Bell, 2013). I vår undersökning kommer sekundärdata bestå av företagens års- och hållbarhetsredovisningar samt deras webbsidor.

När sekundärdata utnyttjas som datakälla är det viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till det som läses (Lundahl & Skärvad, 1999). Detta är något vi haft i beaktande då års- och hållbarhetsredovisningarna granskats. För att undvika ett snedvridet resultat valde vi att endast undersöka de företag som följer GRI:s riktlinjer vilket framgår i deras rapporter. Eftersom GRI är ett erkänt ramverk världen över anses de som följer deras riktlinjer ha mer tillförlitliga hållbarhetsredovisningar än de företag som inte gör det (Hedberg & Malmborg, 2003; GRI, 2015).

De flesta års- och hållbarhetsredovisningar gick att inhämta från företagens webbsida. En del företag hade separata hållbarhetsredovisningar medan andra presenterade sitt hållbarhetsarbete som en bilaga eller en integrerad del av årsredovisningen. Vi fann även företag som valde att presentera sitt hållbarhetsarbete som en del av sin hemsida, där fick vi själva navigera oss till de olika delarna av hållbarhetsarbetet.

Som underlag för vår datainsamling har vi tagit hjälp av GRI:s riktlinjer (bilaga 1 & bilaga 2). Vi har då använt oss av de resultatindikatorer som GRI ger ut för att kunna granska företagens hållbarhetsredovisningar. GRI ger ut resultatindikatorer om vad företagen bör ha med i sin hållbarhetsredovisning angående ekonomi, miljö och socialt ansvar (GRI, 2015). Eftersom företagen redan redovisar sitt ekonomiska resultat i sin årsredovisning har vi valt att endast studera i vilken utsträckning företagen följer GRI:s

resultatindikatorer om miljö och socialt ansvar. Liknande studier har genomförts av Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) samt Chen och Bouvain (2008) som hade ett liknande tillvägagångssätt då de enbart studerade företagens arbete med miljö och socialt ansvar eftersom det ekonomiska resultatet återfinns i årsredovisningen.

2.5 Indikatorprotokoll

Resultatindikatorerna som GRI ger ut skall ge vägledning åt företag vid upprättandet av hållbarhetsredovisning. Resultatindikatorerna berör miljö, ekonomi och socialt ansvar. Dessa delas sedan upp i kärn- och tilläggsindikatorer, där kärnindikatorerna är av central betydelse för de flesta intressenterna medan tilläggsindikatorerna endast är av intresse för vissa intressentgrupper (GRI, 2015). Totalt finns nio indikatorer som berör ekonomi, 30 indikatorer som berör miljömässigt ansvar och 40 som behandlar socialt ansvar. Vi har sammanställt GRI:s riktlinjer beträffande miljömässigt och socialt ansvar i ett indikatorprotokoll. Indikatorprotokollet har sedan använts vid utförandet av innehållsanalysen (bilaga 1 & bilaga 2).

För att kunna jämföra branscherna ytterligare har vi valt att undersöka hur omfattande företagens hållbarhetsredovisning är genom att räkna antalet sidor på rapporterna. Chen och Bouvain (2003) menar att genom att beräkna antalet sidor kan företag och branscher jämföras för att få fram hur omfattande deras arbete med hållbarhet är.

I de fall företagen själva i sin hållbarhetsredovisning presenterar ett index över vilka resultatindikatorer som är uppfyllda har vi använt oss av deras index. I sex av företagen fanns inget index tillgängligt och då har vi gjort en egen undersökning om resultatindikatorn är redovisad. Vi har enbart tittat på om resultatindikatorn är redovisad eller inte vilket innebär att vi inte tagit hänsyn till kvalitén i redovisningen. För att dessa kvalitativa variabler (ja- och nejsvaren) ska kunna data bearbetas och sammanställas har variabeln ersätts med en siffra (Dahmström, 2011).

År 2014 gav GRI ut nya riktlinjer för hållbarhetsredovisning. De nya riktlinjerna (G4) skiljer sig något jämfört med de gamla (G3). Samtliga resultatindikatorer finns med i båda riktlinjerna, dock under andra rubriker, med andra ordval men de har fortfarande samma innebörd. En del av resultatindikatorerna har därför ändrat plats i indikatorprotokollet (GRI, 2015). Ett exempel är att i de gamla riktlinjerna (G3) redovisas en resultatindikator som HR1 medan den redovisas som HR10 i de nya riktlinjerna (G4). Av de företag vi valt att undersöka är det 19 företag som använder de nya riktlinjerna (G4) medan 25 företag fortfarande använder de äldre (G3) (se tabell 2.3.1). Vårt indikatorprotokoll är utformat efter de äldre riktlinjerna (G3) eftersom att det är dessa som presenteras på GRI:s hemsida samt för att majoriteten av våra valda företag använder dessa riktlinjer. För att möjliggöra en jämförelse mellan olika branscher har vi valt att använda de äldre riktlinjerna (G3) även då vi studerat företag som tillämpar de nya riktlinjerna (G4). Eftersom att de nya riktlinjerna (G4) återfinns i de äldre riktlinjerna (G3) har vi, för att möjliggöra en

undersökning av de företag som använder sig av de nya riktlinjerna (G4), skapat oss en djupare förståelse för den förändring som skett och hur resultatindikatorerna skiljer sig från varandra.

2.6 Analysmetod

Med en induktiv ansats dras slutsatser från forskarens egna observationer. Dessa observationer jämförs och analyseras sedan med lämplig teori för kunna dra generaliserbara slutsatser (Bryman & Bell, 2014; Thurén, 2013). I den här studien används en induktiv analys då vi, för att kunna besvara vår frågeställning, granskat olika företags hållbarhetsredovisning. Resultatet av dessa observationer kommer sedan att jämföras med vår teoretiska referensram. En induktiv koppling mellan teori och empiri är oftast förekommande då en kvalitativ metod valts (Bryman & Bell, 2014). I den här studien har en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod tillämpats. Kvantitativ metod har använts eftersom vi försökt att mäta innehållet i företagens års- och hållbarhetsredovisningar (Lundahl & Skärvad, 1999). Den kvalitativa metoden har använts i de fall vi behövt ha ett tolkande förhållningssätt till det som skrivs i års- och hållbarhetsredovisningarna (Repstad, 1999). Insamlad empiri har kodats om från ord till siffror för att kunna sammanställas i tabellform för att underlätta jämförelsen mellan olika branscher.

2.7 Tillförlitlighet och överförbarhet

En studies tillförlitlighet innebär att läsaren kan förlita sig på studiens resultat och därmed finner det trovärdigt. Forskning som utförs skall därför rapporteras på ett sådant sätt att den accepteras och känns trovärdig för de som läser den (Bryman & Bell, 2013; Lundahl & Skärvad, 1999). För att erhålla en hög tillförlitlighet i vår studie har vi i metoden tydliggjort hur vi gått tillväga vid utformningen av indikatorprotokollet som använts i innehållsanalysen. Eftersom att vi inte undersöker kvalitén i rapporterna utan endast antalet redovisade resultatindikatorer anser vi att vårt indikatorprotokoll kan ses som tillförlitligt. GRI:s resultatindikatorer har även använts vid tidigare studier där innehållsanalyser utförts av företags års- och hållbarhetsredovisning (Gray, Kouhy & Lavers, 1995; Unerman, 2000, Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010). Detta stärker tillförlitligheten i vår studie ytterligare.

Tillförlitligheten kan anses lägre i de fall företagen inte presenterat något GRI-index i sin års- eller hållbarhetsredovisning eftersom våra egna tolkningar då har påverkat resultatet. För att stärka tillförlitligheten här har dessa hållbarhetsredovisningar studerats tillsammans för att säkerställa att vi delar samma uppfattning. Dock kan det diskuteras vilka GRI-index som kan ses som mest tillförlitliga, de företag som har ett GRI-index i sin rapport eller de som saknar GRI-index där våra egna tolkningar påverkat studien. Då hållbarhetsredovisning fortfarande är frivilligt väljer företagen hur väl de redovisar de

olika resultatindikatorerna vilket ger företagen möjligheten att vinkla GRI-indexet till sin fördel.

Då företags års- och hållbarhetsredovisningar är öppna för allmänheten ökar det även tillförlitligheten då de finns tillgängliga för den som är intresserad. Företagens branschindelning baseras på samma indelning som finns tillgänglig på Stockholmsbörsen Large-Cap lista, vilket är en allmänt vedertagen branschindelning som därmed är tillförlitlig. Vid en replikering av studien anser vi att det går att uppnå ett liknande resultat om samma indikatorprotokoll och urval används. Något som minskar tillförlitligheten i vår studie är att antalet företag inom respektive bransch varierar. Hade det varit lika många inom samtliga branscher hade resultatet troligtvis sett annorlunda ut.

Överförbarhet står för i vilken utsträckning undersökningen kan genomföras med liknande resultat fast i andra miljöer (Bryman & Bell, 2013). Då tidigare studier (Gray, Kouhy & Lavers, 1995; Unerman, 2000, Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010) har genomförts på ett liknande sätt, genom att upprätta innehållsanalys, kan en replikering av vår studie ske med hjälp av GRI:s resultatindikatorer. Resultatet kan dock variera beroende på vilket land och urval som används.

2.8 Källkritik

För att erhålla hög kvalitet på studien har vi haft ett kritiskt förhållningssätt till de källor vi använt oss av. Enligt Thurén (2013) ska källorna uppfylla fyra kriterier för att de ska anses pålitliga, *äkthet, tidssamband, oberoende* samt *tendensfrihet*.

Äkthet innebär att källan ska vara pålitlig och utge det som den är lämpad att göra. Den ska därmed inte vara förfalskad. I vår studie har vi, för att stärka kvalitén, endast använt oss av års- och hållbarhetsredovisningar som är de senast tillgängliga. De företag som har sin hållbarhetsredovisning som en bilaga eller integrerad del av årsredovisningar anses mer tillförlitliga eftersom att de då granskats av en extern revisor. Detta medför att tillförlitligheten blir lägre i de fall då hållbarhetsredovisningen presenteras separat och då inte har granskats av en extern part.

Med *tidssamband* menas att en källa som är publicerad för längesedan inte är lika pålitlig som en nyare källa. Ju längre tid det går desto mindre tillförlitlig blir en källa (Thurén, 2013). Enligt Repstad (1999) kan äldre källor enkelt feltolkas varav det därför är viktigt att använda sig av aktuella källor för att ha så tillämpbar information som möjligt. Då vi valt att granska de senast publicerade hållbarhetsredovisningar påverkar det att vi använder oss av den information som är den mest aktuella.

Att källan är *oberoende* innebär att den är självständig och trovärdig. För att en källa ska anses trovärdig bör den bekräftas av två av varandra oberoende källor (Thurén, 2013). En del av de års- och hållbarhetsredovisningar vi undersökt har granskats av en extern

revisor. Då revisorns granskning är oberoende innebär det en kvalitetssäkring att företagets års- och hållbarhetsredovisning i dessa fall är tillförlitlig.

Tendensfrihet innebär att en källa inte ska ge en felaktig bild av hur verkligheten är med anledning av politiska, ekonomiska eller andra intressen som kan påverka och ge en snedvriden bild av verkligheten (Thurén, 2013). Företagens hållbarhetsredovisningar kan vara vinklade eftersom företagen själva bestämmer vad som ska redovisas. Detta kan resultera i att bara positiva händelser lyfts fram i rapporterna medan negativa händelser göms undan (Hahn & Lulfs, 2014). För att undvika ett resultat som är vinklat till företagets fördel har vi därför valt att endast ha med de företag som tillämpar GRI:s riktlinjer i sin hållbarhetsredovisning. Detta ger oss en kvalitetssäkring eftersom syftet med GRI är att rapporterna skall vara jämförbara (GRI, 2015; Manetti & Toccafondi, 2012).

3. Teoretisk referensram

I följande kapitel redogörs för de olika teorier som studien utgår ifrån. Kapitlet inleds med en motivering av vald teori. För att ge läsaren en inblick i ämnet behandlar kapitlet sedan CSR och hållbarhetsredovisning. Vidare presenteras tidigare teorier som ligger bakom motiven till att företag hållbarhetsredovisar. Kapitlet avslutas med en analysmodell som syftar till att redogöra för hur teori och empiri skall kopplas samman.

3.1 Insamling av litteratur

För att få en djupare förståelse för vårt valda uppsatsämne påbörjade vi vårt arbete genom att göra en litteraturinsamling. Litteraturen som har använts i studien är hämtad från Högskolan Västs databas Primo samt Google Scholar. Sökbaser som Science Direct, Emerald och ABI/Inform har använts vid sökning av vetenskapliga artiklar och sökorden vi har använts oss av är "Stakeholder theory", "Legitimacy theory", "Institutional theory", "Signaling theory", "Sustainability", "GRI" och "CSR". Genom att söka på ovanstående ord fick vi fram ett stort urval av artiklar där en del var relevanta till studien medan andras prioriterades bort. De artiklar vi valt att använda oss av är artiklar som anser ha koppling till vår valda forskningsfråga samt uppsatsens syfte. Vid vår sökning har vi i största möjliga mån haft som krav att vetenskaplig text ska vara "peer reviewed". Detta innebär att texten har blivit referensgranskad och därmed accepterad av professionen vilket ökar trovärdigheten i det som skrivs. Dock finns det äldre källor som saknar denna typ av kvalitetsgranskning då de är publicerade för länge sedan.

Med utgångspunkt från uppsatsens syfte och problemdiskussion kom vi in på de olika teorierna; legitimitetsteorin, intressentteorin, signaleringsteorin samt den institutionella teorin. Dessa teorier kan förklara företagets val av att lämna ut frivillig information i en hållbarhetsredovisning. Vid sökning av artiklar som behandlar dessa teorier fick vi fram en mängd tidigare forskning. Dessa teorier ligger till grund för empirin där vi analyserar empirisk data med hjälp av teorierna. Utöver dessa systemorienterade och andra teorier som är relaterade till extern redovisning valde vi att i vår teoretiska referensram först ge en litteraturöversikt över CSR samt vad hållbarhetsredovisning är. Detta har gjorts för att ge läsaren en bakgrund till ämnet samt för att öka förståelsen för att det är och har länge varit ett aktuellt ämne.

För att få en hög tillförlitlighet till studiens teoretiska referensram valde vi att jämföra ett flertal artiklar med varandra. De som vi ansåg vara mest lämpade för vår studie valdes där hänsyn togs till artikelns publiceringsår. Vi ville inte ha källor som har publicerats för länge sedan då informationen i dem inte alltid är lika aktuell som information i nyare källor. Majoriteten av valda artiklar är därför publicerade sent 2000-tal men det finns även äldre artiklar då ses som ursprungskällor till senare given information. Genom vår litteratursökning har vi även funnit vetenskapliga artiklar där forskare har undersökt samma sak som vi gör, nämligen att mäta företags resultatindikatorer för att jämföra olika

branscher. Detta anser vi stärker vår uppsats då det finns tidigare forskning kring ämnet samt att vi använder en vedertagen metod för just vår studie.

Då ämnet är aktuellt i dagens samhälle finns det en hel del information att ta del av. Vi har med anledning av detta inte haft några problem vid inhämtning av vetenskapliga artiklar. Det har snarare varit svårt att sortera bort artiklar som inte lämpar sig till vår undersökning samt att det har varit svårt att hitta ursprungsartiklar.

3.2 Corporate Social Responsibility

Corporate Social Responsibility (CSR) innebär enligt Boulouta och Pitelis (2014) att företag ska ta ansvar för de handlingar och konsekvenser deras verksamheter ger upphov till i samhället. Genom att CSR tillämpas skapas en balans mellan de ekonomiska, miljömässiga samt sociala krav som finns från samhället för att företag ska uppfattas som tillförlitliga (Perks m.fl, 2013). Oberseder, Schlegelmilch och Murphy (2013) menar att användningen av CSR även påverkar konsumenternas attityder, lojalitet samt belåtenhet till företaget. För företag som applicerar CSR i sina verksamheter är det positivt för uppsvinget i produktanvändning då tillämpning av CSR påverkar konsumenternas syn på verksamheten (Perks m.fl., 2013). För att företag ska uppfattas som legitima är det en fördel enligt Perks m.fl. (2013) om de tillämpar CSR i sin verksamhet då de genom detta signalerar ut till allmänheten att de tar ett ansvar gentemot samhället.

CSR har ett nära samband med intressentteorin då den handlar om företagens sociala ansvar gentemot olika intressentgrupper. Då företag många gånger utsätts för ett högt tryck från intressenter, att de ska engagera sig och arbeta för att förbättra det sociala ansvaret, är det en fördel om företag tillämpar CSR i sin redovisning (Perks m.fl. 2013). Då företag är beroende av intressenter för sin överlevnad är det viktigt att deras behov och krav uppmärksammas. Konsumenterna är en intressentgrupp som företag bör värna högt och vara lyhörd för då de har stort inflytande över verksamhetens resultat. Då konsumenterna har blivit allt mer medvetna om miljön bör företag lägga mer uppmärksamhet på de negativa konsekvenser deras verksamhet har på miljön (Oberseder, Schlegelmilch och Murphy, 2013). Många konsumenter anser att miljön bör tas mer på allvar i form av nya uppsättningar av lagar och förordningar. De vill även se att företag investerar mer i miljövänliga produkter och tjänster samt att de arbetar med forskning och utveckling för ett mer hållbart samhälle. Allt fler företag är lyhörda för konsumenternas förslag och försöker därför minska bland annat energiförbrukning samt öka anställdas medvetenhet kring olika miljöfrågor. Dock påpekar Oberseder, Schlegelmilch och Murphy (2013) att de flesta företag förståeligt nog inte önskar mer miljölagstiftning då det är en kostnadsfråga.

3.3 Hållbarhetsredovisning

Börsnoterade företag rapporterar sina finansiella framgångar i finansiella rapporter både årligen och kvartalsvis, allt för att tillgodose sina aktieägares behov (Wilmshurst & Frost, 2000). För att kunna vara med och konkurrera i dagens medvetna och föränderliga marknad har det nästan blivit ett måste för de större bolagen att även lämna ut information av icke-finansiell karaktär. (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004; Wilmshurst & Frost, 2000). Empiriska studier visar att upp till 80 procent av ett företags marknadsvärde inte kan återspeglas i de finansiella rapporterna (Arvidsson, 2011). En anledning till denna förändring är att de finansiella rapporterna kännetecknas av att enbart baseras på siffror vilket gör att de ses som bakåtsträvande. Därför har redovisningsmodellen behövt utvidgas och bli mer framåtblickande genom att företagen även lämnar information kring sina mjuka värden (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004). Exempel på mjuka värden är hur företag arbetar med miljöfrågor och socialt ansvar och därmed tar sitt samhällsansvar (Beattie, McInnes & Fearnley, 2004; Wilmshurst & Frost, 2000).

Företag kan, genom att upprätta en hållbarhetsredovisning, förse omvärlden med den information av icke-finansiell karaktär som numera efterfrågas (Roca & Searcy, 2012). Det är fortfarande frivilligt för företagen att göra detta men trots att det är kostsamt har trenden att upprätta hållbarhetsredovisning vuxit sig allt starkare de senaste åren (Mahoney m.fl., 2013; Wilmshurst & Frost, 2000; Roca & Searcy, 2012; Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010). Enligt Roca och Searcy (2012) ska en hållbarhetsredovisning innehålla kvalitativa och kvantitativa uppgifter om i vilken utsträckning företaget lyckats förbättra sitt ekonomiska, miljömässiga och sociala arbete. Ett företag som lämnar ut mycket information om sitt arbete om miljömässigt- och socialt ansvar anses enligt Mahoney m.fl. (2013) vara ledande inom hållbarhetsarbete. Företag kan presentera sitt hållbarhetsarbete i sin årsredovisning, på sin hemsida, i pressmeddelanden eller som en separat hållbarhetsredovisning (Mahoney m.fl. 2013; Wilmshurst & Frost, 2000). Hedberg och Malmborg (2003) har noterat att allt fler svenska företag numera presenterar sitt hållbarhetsarbete i ett separat dokument. Detta bekräftas även i en senare undersökning av KPMG år 2011 där det konstaterades att 95 procent av de största företagen i världen utfärdar fristående hållbarhetsrapporter (Mahoney m.fl. 2013). Företagen kan vid upprättandet av sin hållbarhetsredovisning ta hjälp av Global Reporting Initiative (GRI) vilket är ett ramverk som ger ut riktlinjer för vad och hur företagen ska hållbarhetsredovisa. GRI dominerar internationellt och deras ramverk är det flest företag använder sig av idag (Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010; GRI 2015).

Det har gjorts ett flertal studier avseende utformningen och informationsutlämnandet i företags hållbarhetsredovisningar (Roca & Searcy, 2012; Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010; Skouloudis & Evangelinos, 2009; Bonsón & Bednárová, 2014). I en undersökning av Roca och Searcy (2012) visas att medellängden på företags hållbarhetsrapporter varierar kring 40-45 sidor. Enligt Roca och Searcys (2012) redovisar branscherna teknik och energi i genomsnitt mer information kring hållbarhetsfaktorer som miljö, ekonomi och socialt ansvar medan branscherna finans och handel redovisar mindre

om socialt och miljömässigt ansvar men mer om sitt ekonomiska ansvar. Enligt Bonsón och Bednárová (2014) är det företag inom sjukvård som har de minst omfattade hållbarhetsredovisningarna av samtliga branscher.

Det hävdas av Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) samt av Bonsón och Bednárová (2014) att företag som verkar inom förorenande sektorer, såsom industri och material, lämnar ut mer information om miljö då de sedan länge har haft högre krav från intressenter från miljörörelsen än vad företag i andra branscher har haft. Även Roca och Searcy (2012) förklarar att skillnaderna mellan branscher beror på att de har olika intressenter och därmed skiljer sig kraven åt på vad som bör finnas med i hållbarhetsredovisningen. Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) hävdar även att utformningen av hållbarhetsrapporterna varierar beroende på företagets storlek och omsättning. Eftersom att det är ett kostsamt arbete att upprätta hållbarhetsrapporter är det en kostnadsfråga för företagen och därmed är det oftast de större företagen som har råd med dessa prioriteringar. En annan förklaring till varför större företag har mer omfattande rapporter förklaras av att de är mer synliga och därmed utsatta för offentlig granskning (Bonsón & Bednárová, 2014).

En orsak till att företag väljer att avslöja mycket information är för att minska den potentiella effekten av ytterligare reglering, skatter och andra aktiviteter som kan påverka företaget varumärke negativt (Gamerschlag, Möller & Verbeeten 2010). Underlåtenhet och därmed mindre upplysningar kan leda till fler föreskrifter, högre skatter för bekämpning av föroreningar samt att konsumenterna bojkottar företagen vilket leder till ett svagare varumärke (Gamerschlag, Möller & Verbeeten 2010).

Information om verksamhetens växthusgasutsläpp, vattenförbrukning och energiförbrukning är det som redovisas mest frekvent i företagens hållbarhetsrapporter när det gäller miljö medan information om verksamhetens påverkan på den biologiska mångfalden redovisas minst frekvent (Roca & Searcy, 2012; Skouloudis & Evangelinos, 2012; Bonsón och Bednárová, 2014). Inom socialt ansvar redovisas information kring hälsa och säkerhet mest frekvent medan ”bristande efterlevnad av lagbestämmelser om kunder” redovisas minst frekvent enligt Bonsón och Bednárová (2014) och Roca och Searcy (2012). Vidare hävdar Skouloudis och Evangelinos (2012) att sociala faktorer som information om de anställdas ålder, kön och utbildningsnivå redovisas i hög utsträckning men även om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen likt Roca och Searcy (2012) och Bonsón och Bednárová (2014) resultat.

3.4 Legitimitetsteorin

Legitimitetsteorin förespråkar att företag ska sträva efter att uppfattas som “legitimt”. Företag ska agera enligt de riktlinjer som samhället har och genom att de handlar korrekt och lämpligt kan de uppnå samhällets krav och på så vis bli legitima (Mahadeo, Oogarah-Hanuman & Soobaroyen, 2011). Suchman (1995) beskriver legitimitet som de handlingar

som är allmänt accepterade av samhället. Det hävdas även av Suchman (1995) att vad som accepteras varierar och beror på vem eller vilka det är som observerar företagens handlingar. Enligt Roca och Searcy (2012) skiljer sig observatörerna och därmed förväntningarna sig åt beroende på vilken bransch företaget verkar inom. Detta medför att hållbarhetsredovisningarna varierar i utformning eftersom samhällets observatörer ställer olika krav och förväntningar på branscherna. Förväntningarna från samhället förändras även kontinuerligt och det är därför en viktig uppgift för företagen att hålla sig uppdaterade om vad som förväntas och därmed fortsätta uppfattas som legitima (Suchman 1995). Företag kan använda sina års- och hållbarhetsredovisningar för att förstärka legitimiteten och samhällets uppfattning om ledningens lyhördhet för specifika frågor om miljö och socialt ansvar, alternativt för att avleda uppmärksamheten från negativa incidenter företaget orsakat (Wilmshurst & Frost, 2000). Vidare hävdar Wilmshurst och Frost (2000) att när samhället och dess observatörer blir mer intresserade av företagets miljöpåverkan vidtar ledningen åtgärder genom att offentliggöra information i årliga års- och hållbarhetsredovisningar.

Deegan (2002) talar om att det finns ett "socialt kontrakt" mellan samhället och företag. Om företaget inte följer de förväntningar och värderingar som samhället har kommer de att gå miste om sitt kontrakt vilket kan påverka deras överlevnad på marknaden. Om samhället upplever att företaget handlar på ett annat sätt än samhället vill kommer de att återkalla kontraktet vilket exempelvis kan ske genom begränsad konsumtion, minskad efterfrågan på företagets produkter samt genom nedsatt arbetskraft (Deegan, 2002). Det kan även hända att företaget får betala högre skatter och eventuella böter då de inte följer de förväntningar som samhället har (Gamerslag, Möller & Verbeeten 2010). Företag tillåts vara verksamma så länge de uppnår samhällets förväntningar. Orden legitimitet och "rätten att bedriva" går därför hand i hand med varandra och legitimitet ses som en tillgång som företagen behöver för att överleva och som de därför bör värdera högt (Deegan, 2002).

3.5 Intressentteorin

Intressentteorin är en annan teori som kan öka förståelsen till varför företag frivilligt väljer att redovisa sina ekonomiska, miljömässiga och sociala resultat (Deegan, 2002). I likhet med legitimitetsteorin handlar intressentteorin om att företag bör ta hänsyn till de värderingar och normer som finns i samhället. Men istället för att fokusera på samhället som helhet förespråkas det inom intressentteorin att företag bör kommunicera med sina specifika intressentgrupper för att få insikt om vilka förväntningar och intressen som finns inom respektive intressentgrupp (Habisch m.fl. 2011). Kommunikation mellan intressenter och företag är viktigt för att företagen ska uppfattas som goda samhällsmedborgare och därmed accepteras av intressenterna (Mahoney, mfl. 2013). Den vanligaste och mest vedertagna definitionen av en intressent härstammar från Freeman (1984) som menar att intressenten är någon eller några som kan påverka eller påverkas av ett företags handlingar.

Donaldson och Preston (1995) beskriver intressentteorin ur tre olika perspektiv; normativ, instrumentell och deskriptiv. Kärnperspektivet i intressentteorin är den normativa, etiska inriktningen. I detta perspektiv förespråkas idealet, att alla intressentgrupper skall få tillgång till samma information vid samma tidpunkt. Det instrumentella perspektivet hävdar att detta inte är möjligt i praktiken och att företag istället bör fokusera och kommunicera med de intressentgrupper som har den största makten. Det deskriptiva perspektivet i intressentteorin, är den som observerar den yttre omvärlden och förklarar de relationer som där observeras (Donaldson & Preston, 1995).

Det ledande och mest accepterade inom litteraturen är det instrumentella perspektivet av intressentteorin. Ur detta perspektiv förespråkas att verksamheter bör fokusera på de intressentgrupperna som har mest makt och inflytande i företaget (Donaldson & Preston, 1995). Mahadeo, Oogarah-Hanuman och Soobaroyen (2011) menar att om företagen ignorerar dessa intressentgrupper kan deras existens äventyras och riskeras. En ökad makt hos intressenterna innebär ökat inflytande vilket leder till att det blir än mer viktigt för företagen att möta intressenternas behov av insyn i verksamheten och dess aktiviteter (Deegan, 2002). Mahoney m.fl (2013) har ett liknande resonemang och hävdar att makt och tryck från intressenter leder till en ökad öppenhet om arbetet kring hållbarhetsfrågor.

Majoriteten av de intressentgrupper som identifieras som "intressentgrupper med makt" är de som har ekonomisk nytta av företaget såsom leverantörer, kunder, långivare, kunder och investerare (Mahadeo m.fl. 2011). Investerare och kreditgivare har gått från att enbart använda sig av företagets finansiella resultat till att även väga in företagets hållbarhetsarbete vid bedömning av risk och avkastning (Neu, Warsame & Pedwell, 1998).

Beroende på vilken bransch företaget verkar inom är det olika intressentgrupper som påverkar vad företagen redovisar i sina hållbarhetsrapporter (Roca & Searcy, 2012). Vidare hävdas att intressenterna även påverkar omfattningen och utformningen av rapporterna. Roca och Searcy (2012) menar här att omfångsrika hållbarhetsrapporter tyder på ett större intresseengagemang hos företagen och därmed att intressenterna har ett större inflytande.

3.6 Institutionell teori

Enligt Deegan (2002) syftar den institutionella teorin till att förklara varför företag väljer att redovisa mer information än vad de egentligen behöver. Teorin kan därför ge en ökad förståelse till varför företag väljer att hållbarhetsredovisa trots att det är frivilligt. Inom den institutionella teorin finns det två dimensioner som är aktuella för att förklara frivillig hållbarhetsredovisning, isomorfism och frikoppling (Deegan, 2002).

Isomorfism handlar enligt DiMaggio och Powell (1983) om företagets överlevnad och hur de väljer att anpassa sig efter institutionell praxis. DiMaggio och Powell (1983) förklarar detta genom tre isomorfistiska processer som beskrivs som tvingande, mimetiska eller normativa. Med tvingande isomorfism menas att företag måste anpassa sig efter politiken och de lagar och regler som råder. Den mimetiska isomorfismen handlar om att företag medvetet eller omedvetet imiterar och härmar sina konkurrenter för att bibehålla sin plats på marknaden. Den sistnämnda, normativa isomorfismen, handlar om professionalisering. Att det skapas likheter mellan företag som verkar inom samma bransch eftersom att de ofta väljer att rekrytera personal med samma akademiska bakgrund (Sudarsanam & Broadhurst, 2012).

Den andra dimensionen av institutionell teori är frikoppling vilket innebär att företagen visar allmänheten en praxis men att de egentligen handlar efter en annan inom verksamheten (Deegan, 2002). Den faktiska användningen av redovisningen kan här skilja sig från hur och vad företagen väljer att visa upp för omgivningen. Ett exempel är att chefer konstruerar rapporter där faktorer som miljö, social och ekonomi målas upp för omgivningen men att de miljömässiga samt sociala resultatet egentligen är helt andra. Att chefer i praktiken maximerar sina vinster och skapar utdelningar. Det “ser bra ut på papper” men är helt annan i verkligheten (Deegan, 2002).

3.7 Signaleringsteorin

Signaleringsteorin menar att företag sänder ut signaler till omvärlden för att skapa konkurrensfördelar. Enligt Campbell, Shrikes och Bohmbash (2001) kan företag själva välja hur mycket och vilken information de väljer att redovisa till omgivningen. De menar att företag som väljer att redovisa sitt hållbarhetsarbete skapar konkurrensfördelar jämfört med de verksamheter som inte väljer att göra det. Att upprätta en separat hållbarhetsredovisning är kostsamt men Mahoney m.fl. (2013) anser att fördelarna väger upp kostnaderna då företagen, genom att signalera ut sitt hållbarhetsarbete i separata hållbarhetsredovisningar, bidrar till att de uppfattas som goda samhällsmedborgare. Dock anser Campbell, Shrikes och Bohmbash (2001), att det är precis som med människor, att en del företag är mer öppna med att dela med sig av information jämfört med andra.

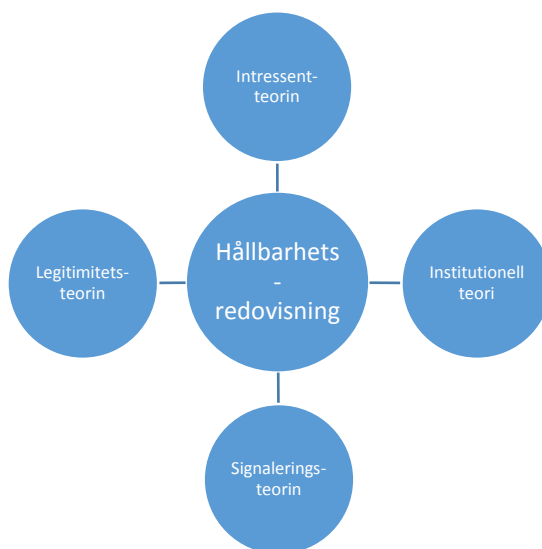
Campbell, Shrikes och Bohmbash (2001) påpekar att en del företag tror att de är bättre än sina konkurrenter och signalerar då ut detta till bland annat sina investerare för att de ska lockas att investera i företaget men även för att stärka sitt varumärke och rykte på marknaden.

Hahn och Kühnen (2013) förespråkar att företag, genom att signalera ut information, även på så vis kan uppnå legitimitet. De påpekar att företag med kraftfulla intressenter kan påverka att företag blir tvungna att säkra sin legitimitet genom att signalera ut information, bland annat genom hållbarhetsrapporter. En negativ aspekt av signaleringssteorin är att företag kan tendera att “över-avslöja” (Campbell, Shrikes &

Bohmbash, 2001). Det blir en stor konkurrens mellan företag om vem som avslöjar mest information och detta kan leda till att det “kostar mer än de smakar”.

3.8 Analysmodell

I den teoretiska referensramen ges en djupare förståelse för vilka motiv som kan ligga bakom företagens val av att hållbarhetsredovisa. Företag idag behöver kommunicera med sina intressenter för att kunna leva upp till deras förväntningar och beroende på vilken bransch företag verkar inom är det olika intressenter som styr. Detta kan givetvis påverka utformningen av företagens hållbarhetsredovisningar vilket vi har haft i beaktande då resultatet har analyserats. Vissa branscher är mer bevakade av samhället och i större behov av att uppfattas som legitima och då har vi även haft detta i beaktande. Institutionella teorin kommer till användning eftersom den handlar om att företag blir mer lika varandra. Signalerings-teorin kan också kopplas till resultatet då vi vill förklara varför vissa företag “signalerar ut för mycket” information. Nedanstående bild visar sambandet mellan hållbarhetsredovisning och teoretiska referensramen.

Figur 3.8.1: Analysmodell som beskriver motiven bakom företags val att hållbarhetsredovisa

4. Empirisk bakgrund

I följande kapitel redogörs för Global Reporting Initiatives (GRI) redovisningsprinciper, riktlinjer samt det datamaterial som varit till grund för studiens genomförande. Kapitlet syftar till att ge läsaren en inblick i hur GRI arbetar och hur deras regelverk fungerar i praktiken.

4.1 GRI - Global Reporting Initiative

För att företag ska skapa effektiva relationer med sina intressenter krävs transparens beträffande deras arbete kring ekonomisk, miljömässig och social påverkan. Till hjälp har företag Global Reporting Initiative (GRI), ett globalt ramverk som ger ut riktlinjer för vad och hur företag ska redovisa sitt hållbarhetsarbete. Ramverket finns för att fastställa vilka värderingar, strategier samt intressen företag arbetar för när det gäller att främja en hållbar global ekonomi. GRI grundades år 1997 och har kontinuerligt förbättrat sitt ramverk sedan dess. Vid utformningen av sina riktlinjer samarbetar GRI med experter från olika intressentgrupper, vilka möts för diskussioner för att veta vad som efterfrågas av respektive intressentgrupp (GRI, 2015).

Syftet med GRI:s riktlinjer är att företags hållbarhetsredovisning ska kunna jämföras både mellan år och mellan olika verksamheter. Företags hållbarhetsarbete ska även kunna bedömas i förhållande till lagar och regler som råder samt att riktlinjerna även syftar till att visa hur verksamheter arbetar med hållbar utveckling. Enligt GRI:s riktlinjer ska företagens hållbarhetsrapporter ge en balanserad bild av deras hållbarhetsarbete där både negativa som positiva aspekter ska tas upp (GRI, 2015).

4.2 GRI:s riktlinjer och principer

GRI:s riktlinjer är uppdelade i två olika delar, redovisningsprinciper samt standardupplysningar. Del ett av GRI:s riktlinjer är redovisningsprinciper och vägledning som delas upp i tre olika delar. Den första delen finns för att säkerställa innehållet i rapporterna och består av innehållsprinciperna; väsentlighet, kommunikation med intressenter, hållbarhetssammanhang och fullständighet. Den andra delen ger vägledning för att säkerställa en god kvalitet genom principer för balans, jämförbarhet, precision, aktualitet, tydlighet och tillförlitlighet. Den tredje och sista delen kallas för redovisningens avgränsning och ska ge företaget vägledning vid urvalet av enheter som ska redovisas (GRI, 2015).

Del två är standardupplysningar som ska ingå i hållbarhetsredovisningen. Dessa upplysningar är mer organisationsspecifika jämfört med de riktlinjer som ges i del ett. Även standardupplysningar delas upp i tre olika delar. Inledningsvis ska det finnas

upplysningar om företagens strategi och profil och hur deras hållbarhetsarbete är kopplat till strategi, profil och styrning. Den andra delen finns för att läsaren ska se vilka resultat som företagen har uppnått med sitt hållbarhetsarbete. Där ska det finnas upplysningar om hållbarhetsstyrning och hur företag hanterar dessa områden. Den sista delen behandlar de olika resultatindikatorerna som ska finnas med i hållbarhetsredovisningen. Resultatindikatorerna ska ge jämförbar information avseende företagens ekonomiska, miljömässiga och sociala resultat (GRI, 2015). Företag kan även välja att inte redovisa en viss resultatindikator vilket kan bero på att den kan anses vara irrelevant till företagens verksamhet om det till exempel inte finns data tillgänglig för att kunna visa resultatindikatorn. Sedan kan lagen förhindra företag från att inhämta data för att kunna redovisa resultatindikatorn (GRI, 2015).

Företag kan även själva välja om de anser att en resultatindikator är fullt, delvis eller inte alls redovisad. Tumregel vid bedömningen är att om allt väsentligt finns med men kanske inte varje detalj så är resultatindikatorn fullt redovisad. Om en eller flera väsentliga detaljer inte är redovisade anses resultatindikatorn vara delvis redovisad. Om inga detaljer redovisas är en resultatindikator inte alls redovisad (GRI, 2015)

GRI:s riktlinjer omfattar aspekterna ekonomi, miljö och socialt ansvar. Miljöaspekten omfattar bland annat frågor rörande klimatförändring, utsläpp, avfall samt utsläpp av växthusgaser. Miljöindikatorerna omfattar information om vilken påverkan företagets produkter har på miljön (GRI, 2015). Socialt ansvar innebär, enligt GRI:s riktlinjer (2015), företags inverkan på det sociala system som de befinner sig i. De resultatindikatorer som företag kan välja att arbeta för och redovisa efter inkluderar bland annat mänskliga rättigheter, arbetsvillkor samt anställningsförhållanden (GRI, 2015). Socialt ansvar omfattar även personalomsättning, utbildning, mångfald samt jämställdhet (Chen & Bouvain, 2009).

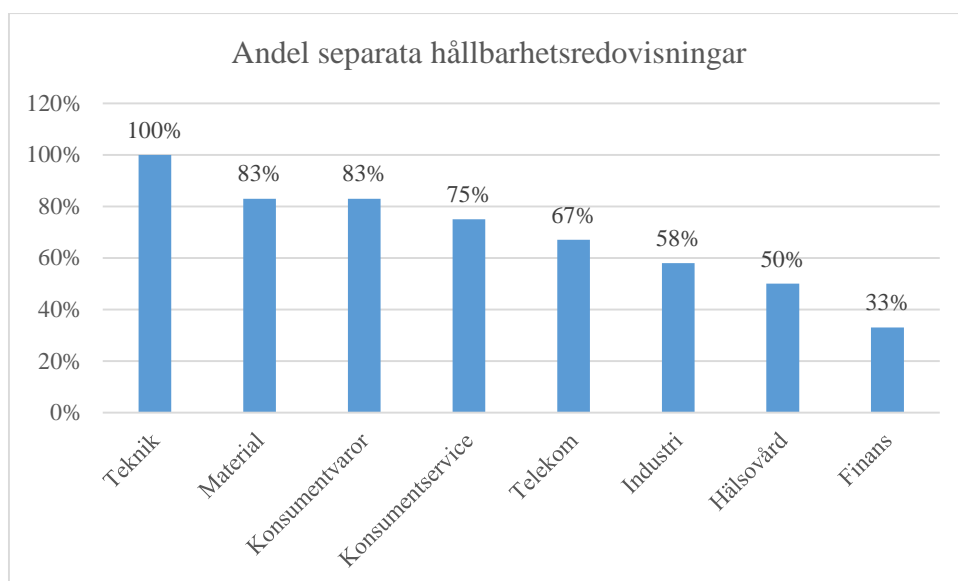
5. Resultat

I följande kapitel redogörs resultaten efter granskning av valda företags års- och hållbarhetsredovisningar. Data presenteras både i textform och i tabeller för att underlätta förståelsen av information för läsaren.

Med hjälp av GRI:s resultatindikatorer om miljömässigt ansvar och socialt ansvar har vi kunnat upprätta ett indikatorprotokoll. Vårt indikatorprotokoll (bilaga 1 & bilaga 2) innehöll totalt 70 resultatindikatorer, 30 om miljön och 40 om socialt ansvar. I vår undersökning utgick vi från indikatorprotokollet för att kunna bedöma hur hållbarhetsredovisningen skiljer sig åt beroende på vilken bransch företagen verkar inom. I detta kapitel presenteras resultat av vårt insamlade datamaterial. Kapitlet inleds med en presentation av hållbarhetsredovisningarnas utformning för att få en översikt över vilka branscher som är ledande inom hållbarhetsredovisning. Därefter går vi djupare in på de olika hållbarhetsredovisningarna då vi presenterar hur de olika branscherna redovisar de miljömässiga och sociala resultatindikatorerna. Kapitlet avslutas med en sammanslagning av miljömässiga samt sociala resultatindikatorer.

5.1 Hållbarhetsredovisningars utformning

I detta avsnitt presenteras hur undersökta branscher har utformat sina hållbarhetsredovisningar. Först presenteras andelen separata hållbarhetsredovisningar inom respektive bransch och sedan presenteras hållbarhetsredovisningarnas genomsnittliga antal sidor inom varje bransch.

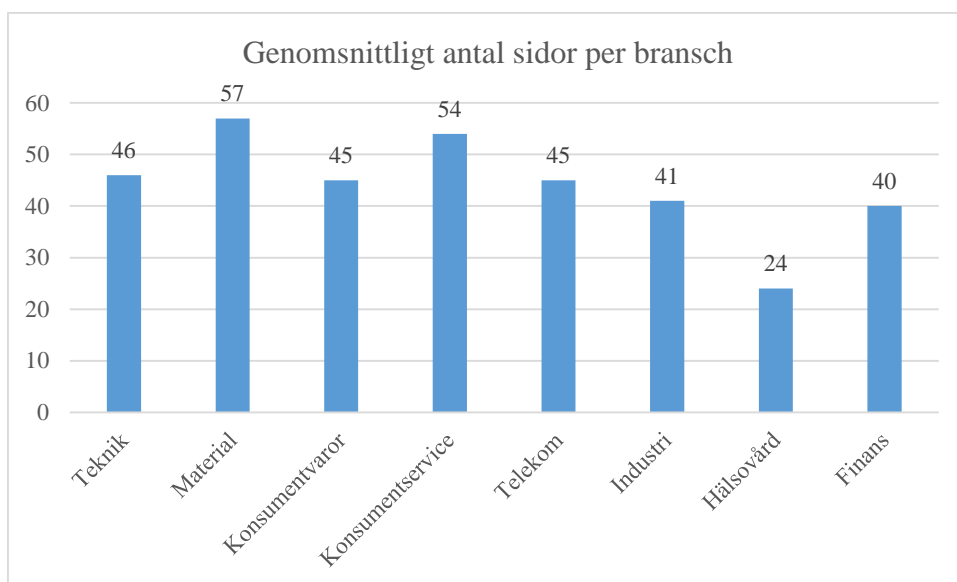

Figur 5.1.1: Sammanfattning av tabell 5.1 i procent

Tabell 5.1 ger en överskådlig bild över hur många företag inom respektive bransch som upprättar en separat hållbarhetsredovisning. I tabell 5.1 visar ”frekvens” antalet separata hållbarhetsredovisningar som upprättas inom respektive bransch. I kolumnen ”antal företag inom bransch” redovisas hur många företag som finns inom de branscher vi har valt att undersöka.

Samtliga företag inom vårt urval, vilket utgörs av 44 företag av 71 på Stockholmsbörsens Large-Cap lista, har ett gediget hållbarhetsarbete där de tillämpar GRI:s riktlinjer. En del företag har rapporterat sitt hållbarhetsarbete i ett separat dokument medan andra har redovisat sitt hållbarhetsarbete som en integrerad del av årsredovisningen eller på sin webbplats.

Ovan presenteras (Tabell 5.1.1 & figur 5.1.1) fördelningen av antal separata hållbarhetsredovisningar inom respektive bransch. Av de företag vi har undersökt har 28 av 44 företag en separat hållbarhetsredovisning. Båda företagen inom teknik har en separat hållbarhetsredovisning och har därmed den högsta frekvensen av samtliga branscher. Dock måste hänsyn tas till att det enbart är två företag som undersökts inom teknikbranschen. Material- och konsumentvaror är de branscher där förekomsten av separat hållbarhetsredovisning är som näst störst (5 av 6). Inom finansbranschen är det minst antal företag som har separata hållbarhetsredovisningar (3 av 9). Majoriteten av dem väljer istället att redovisa sitt hållbarhetsarbete som en del i årsredovisningen.

Figur 5.1.2: Genomsnittligt sidnummer för respektive bransch

Av de företag som har en separat hållbarhetsredovisning har vi valt att räkna genomsnittligt antal sidor som rapporterna omfattar per företag. Branscherna material- och konsumentservice är de som har det högsta genomsnittliga antalet sidor per företag. Här är genomsnittligt antal sidor 57 respektive 54. Hälsovård är den bransch som har lägst genomsnitt av samtliga branscher då deras genomsnitt per företag är 24. Genomsnittligt

antal sidor totalt sett räknat med samtliga företag är 29. Den längsta hållbarhetsredovisningen av samtliga företag är på 92 sidor och den gavs ut av Hennes & Mauritz som verkar inom konsumentservice. Den kortaste hållbarhetsredovisningen på sex sidor gavs ut av företaget Nobia som verkar inom konsumentvarubranschen.

5.2 Miljöindikatorer

I detta avsnitt presenteras genomsnittligt antal redovisade miljöindikatorer inom respektive bransch. Detta för att ge en överskådlig bild av vilken bransch som redovisar mest om miljöaspekten i sin hållbarhetsredovisning. Vidare presenteras vilka miljöindikatorer som redovisas mest frekvent samt vilka miljöindikatorer som redovisas minst frekvent inom samtliga branscher.

Tabell 5.2.1 Medelantalet redovisade miljöindikatorer inom varje bransch

Bransch	Medelantal redovisade miljöindikatorer av 30
Teknik	18
Material	21
Konsumentvaror	14
Konsumentservice	9
Telekom	6
Industri	14
Hälsovård	5
Finans	9

I tabell 5.2.1 presenteras medelantalet redovisade miljöindikatorer av totala antalet 30 inom respektive bransch. Medelantalet, avrundat till heltal, beräknas genom att summera samtliga företags, inom en bransch, redovisade indikatorer, dividerat med antalet företag inom respektive bransch.

Materialbranschen redovisar flest antal miljöindikatorer av samtliga branscher. Inom denna bransch är medelantalet redovisade miljöindikatorer 21 per företag. Hexpol är det företag inom materialbranschen som redovisar flest då de redovisar samtliga 30 miljöindikatorer (se bilaga 1). Inom materialbranschen är det nedanstående miljöindikatorerna som redovisas mest frekvent då samtliga företag redovisar dessa:

- EN5 - Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar
- EN16 - Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt

- EN22 - Totalt avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod
- EN29 - Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i företagets verksamhet, inklusive medarbetarnas arbetsresor/tjänsteresor

Teknik är den bransch som redovisar näst flest miljöindikatorer. Inom teknikbranschen är medelantalet redovisade miljöindikatorer 18 per företag. Företaget Ericsson ligger här i framkant då de redovisar 21 av resultatindikatorerna. Även här redovisas resultatindikatorerna EN5, EN16, EN22 och EN29 av samtliga företag.

Branscherna konsumentvaror och industri kommer efter teknik i antalet redovisade resultatindikatorer. Här är medelantalet redovisade miljöindikatorer 14 per företag. Inom båda branscherna redovisas indikatorn EN16 mest frekvent av samtliga (100 procent). Inom industri är det Volvo som redovisar flest då de redovisar 26 resultatindikatorer och inom konsumentvaror är det SCA som redovisar flest resultatindikatorer då de redovisar 20 av dem.

Av samtliga branscher är det hälsovård och telekom som redovisar minst antal miljöindikatorer. Hälsovård redovisar i genomsnitt fyra och en halv miljöindikator per företag. Branschen hälsovård omfattas endast av två företag och det är ingen av miljöindikatorerna som redovisas av båda företagen. Telekom redovisar i genomsnitt sex resultatindikatorer per företag och där redovisas EN16 av samtliga företag inom branschen. Meda är det företag inom hälsovård som redovisar flest resultatindikatorer då de redovisar nio av 30 medan Swedish Orphan Biovitrum är det företag som redovisar minst då de inte redovisar någon av resultatindikatorerna. Inom telekom är det TeliaSonera som redovisar flest resultatindikatorer då de redovisar elva av 30 medan Tele2 är det företag som redovisar minst då de enbart redovisar två av 30.

5.2.1 Högst frekvens - miljöindikatorer

Tabell 5.2.2: De mest redovisade miljöindikatorerna av samtliga företag.

Topp fyra över redovisade miljöindikatorer	Frekvens	Procent
EN3 Direkt energianvändning av primär energikälla	36	82%
EN4 Indirekt energianvändning av primär energikälla	32	73%
EN5 Minskad energianvändning genom sparande och energiförbättringar	34	77%
EN16 Totala direkta och indirekta utsläpp växthusgaser, i vikt	39	89%

I tabell 5.2.2 presenteras vilka fyra miljöindikatorer som redovisas mest frekvent av samtliga undersökta företag. Detta har räknats ut genom att summera antal företag som redovisar resultatindikatorn dividerat med det totala antalet undersökta företag (44).

Av samtliga miljöindikatorer är nedanstående resultatindikatorer de som redovisas mest frekvent inom samtliga företag:

- EN3 - Direkt energianvändning av primär energikälla
- EN4 - Indirekt energianvändning av primär energikälla
- EN5 - Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar
- EN16 - Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt

EN16 är den resultatindikator som har högst frekvens av samtliga resultatindikatorer. Av alla 44 företag är det 39 av dem (89 procent) som redovisar resultatindikatorn (EN16) i sin hållbarhetsredovisning.

5.2.2 Lägst frekvens – miljöindikatorer

Tabell 5.2.3: De minst redovisade miljöindikatorerna av samtliga företag.

Botten tre miljöindikatorer	Frekvens	Procent
EN13 Skyddade eller restaurerade habitat (livsmiljöer)	3	7%
EN14 Strategier, åtgärder och planer för att hantera (...)	3	7%
EN15 Antal IUCN-rödlistade arter och nationellt (...)	2	5%

I tabell 5.2.3 presenteras vilka fyra miljöindikatorer som redovisas minst frekvent av samtliga undersökta företag. Detta har räknats ut genom att summera antal företag som redovisar resultatindikatorn dividerat med det totala antalet undersökta företag (44).

Av samtliga miljöindikatorer är nedanstående de som redovisas minst frekvent inom samtliga företag:

- EN13 - Skyddade eller restaurerade habitat (livsmiljöer)
- EN14 – Strategier, pågående åtgärder och planer för att fragment hantera påverkan på den biologiska mångfalden
- EN15 - Antal IUCN-rödlistade arter och nationellt skyddade arter med habitat i områden som påverkas av verksamheten

EN15 är den miljöindikator som har lägst frekvens då det enbart är två företag inom materialbranschen, BillerudKorsnäs och Holmen, som redovisar denna miljöindikator.

Tabell 5.2.4: Samtliga miljöindikatorer redovisade i procent av alla branscher.

Indikatorer	Teknik	Material	Konsument- varor	Konsument- service	Telekom	Industri	Hälsovård	Finans
EN1	100%	83%	100%	25%	0%	50%	0%	22%
EN2	50%	67%	67%	25%	0%	58%	0%	22%
EN3	100%	100%	100%	100%	100%	75%	0%	67%
EN4	100%	83%	83%	75%	33%	67%	50%	78%
EN5	100%	100%	67%	75%	67%	67%	50%	89%
EN6	100%	83%	33%	0%	33%	67%	0%	67%
EN7	100%	17%	17%	25%	0%	33%	0%	33%
EN8	50%	83%	83%	50%	33%	58%	0%	67%
EN9	50%	50%	0%	25%	0%	33%	50%	11%
EN10	0%	83%	0%	25%	0%	17%	0%	0%
EN11	0%	50%	67%	0%	0%	17%	0%	11%
EN12	0%	33%	50%	0%	0%	25%	0%	0%
EN13	0%	33%	0%	0%	0%	8%	0%	0%
EN14	0%	33%	0%	0%	0%	8%	0%	0%
EN15	0%	33%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
EN16	100%	100%	100%	100%	100%	92%	0%	78%
EN17	100%	67%	33%	100%	67%	75%	50%	56%
EN18	100%	100%	33%	75%	33%	67%	50%	78%
EN19	50%	83%	67%	0%	0%	50%	50%	22%
EN20	50%	83%	50%	0%	0%	50%	0%	11%
EN21	100%	67%	67%	25%	0%	50%	0%	11%
EN22	50%	100%	100%	50%	33%	75%	50%	44%
EN23	50%	83%	67%	0%	0%	50%	0%	0%
EN24	50%	50%	0%	0%	0%	17%	0%	0%
EN25	50%	50%	0%	0%	0%	8%	0%	11%
EN26	100%	83%	67%	75%	33%	67%	50%	56%
EN27	50%	50%	33%	25%	0%	100%	0%	0%
EN28	50%	50%	67%	25%	67%	58%	50%	67%

EN29	100%	100%	67%	50%	0%	58%	0%	44%
EN30	0%	67%	17%	0%	0%	8%	0%	0%

I tabell 5.2.4 redovisas en sammanfattning av samtliga branschers redovisade miljöindikatorer i procent. Genom att summera samtliga företag, inom en bransch, som redovisar en viss miljöindikator har vi kunnat fastställa de olika procentsatserna. Tabellen ger en detaljerad bild av vilka miljöindikatorer flest företag inom respektive bransch redovisar. Som tabellen visar är det en stor variation i valet av redovisade miljöindikatorer. Som synes är det material och teknikbranschen som redovisar mest om miljö medan hälsovård är den bransch som redovisar minst.

Det är enbart företag inom materialbranschen och industribranschen som redovisar miljöindikatorerna EN13, EN14 och EN15 som berör biologisk mångfald bortsett från EN15 som enbart redovisas av företag inom materialbranschen.

Hälsovård är den enda bransch som inte redovisar resultatindikatorerna EN3 samt EN8 som berör direkt energianvändning samt total vattenanvändning. De redovisar heller inte resultatindikatorerna EN1 och EN2 som berör materialanvändning.

Resultatindikatorerna EN16-EN25, som berör utsläpp till luft och vatten samt avfall, redovisas minst frekvent inom branscherna telekom och hälsovård då det är många av dessa indikatorer som ingen av företagen inom branscherna redovisar (0 procent).

5.3 Sociala resultatindikatorer

I detta avsnitt presenteras genomsnittligt antal redovisade resultatindikatorer beträffande socialt ansvar inom respektive bransch. Detta för att ge en överskådlig bild av vilken bransch som redovisar mest om socialt ansvar i sin hållbarhetsredovisning. Vidare presenteras vilka sociala indikatorer som redovisas mest frekvent samt vilka sociala indikatorer som redovisas minst frekvent av samtliga företag.

Tabell 5.3.1: Medelantalet redovisade sociala resultatindikatorer inom respektive bransch.

Bransch	Medelantal redovisade sociala indikatorer av 40
Teknik	23
Material	24
Konsumentvaror	22
Konsumentservice	15
Telekom	19
Industri	20
Hälsovård	13
Finans	17

I tabell 5.3.1 presenteras medelantalet redovisade sociala resultatindikatorer inom respektive bransch. Medelantalet, avrundat till heltal, beräknades genom att summera samtliga företags, inom en bransch redovisade resultatindikatorer, dividerat med antalet företag inom respektive bransch.

Materialbranschen redovisar flest antal resultatindikatorer per företag då de redovisar i genomsnitt 24. Inom materialbranschen är det Stora Enso och Lundin Mining som redovisar flest antal resultatindikatorer inom socialt ansvar då de båda redovisar 36 av 40. Resultatindikatorn ”verksamheter för vilka man uppmärksammat att det finns väsentlig risk för barnarbete och åtgärder som vidtagits för att bidra till avskaffande av barnarbete” (barnarbete HR6) redovisas mest frekvent inom materialbranschen då fem av sex företag redovisar resultatindikatorn.

Teknik är den bransch som redovisar näst flest resultatindikatorer när det gäller socialt ansvar då de redovisar i genomsnitt 23 resultatindikatorer per företag. Inom teknikbranschen verkar enbart två företag, Ericsson som redovisar 38 indikatorer och Axis som endast redovisar 7 av de 40 resultatindikatorerna. Båda företagen redovisar resultatindikatorerna HR6 om barnarbete, precis som företagen inom materialbranschen.

Konsumentvaror och industribranschen är de branscher som, efter teknik, redovisar flest sociala resultatindikatorer då de redovisar i genomsnitt 22 respektive 20 per företag. Inom konsumentvaror är det SCA som redovisar flest resultatindikatorer då de redovisar 34. Inom industribranschen är det ABB Ltd som redovisar flest antal resultatindikatorer då de redovisar samtliga 40. Det är endast ABB Ltd som redovisar alla sociala resultatindikatorer av de totala antalet undersökta företag.

Hälsovård är den bransch som i genomsnitt redovisar minst antal sociala resultatindikatorer då de enbart redovisar 13. Båda företagen inom hälsovård, Meda och

Swedish Orphan Biovitrum, redovisar 13 av de sociala resultatindikatorerna i sina hållbarhetsrapporter.

5.3.1 Högst frekvens – sociala resultatindikatorer

Tabell 5.3.2: De mest redovisade sociala resultatindikatorerna av samtliga företag

Topp fyra över redovisade sociala indikatorer	Frekvens	Procent
LA1 Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform (...)	31	70%
LA7 Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar (...)	34	77%
LA12 Andel anställda som får regelbunden utvärdering (...)	31	70%
LA13 Sammansättning av styrelse och ledning samt (...)	37	84%

I tabell 5.3.2 presenteras vilka fyra resultatindikatorer inom socialt ansvar som redovisas mest frekvent av samtliga undersökta företag. Detta har räknats ut genom att summera antal företag som redovisar resultatindikatorn dividerat med det totala antalet undersökta företag (44).

Av samtliga resultatindikatorer inom socialt ansvar redovisas nedanstående mest frekvent av samtliga företag:

- LA1 - Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor och region
- LA7 - Omfattning av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade dagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödoolyckor per region
- LA12 - Andel anställda (i procent) som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärsutveckling
- LA13 - Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgruppstillhörighet och andra mångfaldsindikatorer

LA13 är den resultatindikator som flest företag redovisar när det gäller socialt ansvar. Av samtliga 44 företag är det 37 som redovisar resultatindikatorn.

5.3.2 Lägst frekvens – sociala resultatindikatorer

Tabell 5.3.3: De minst redovisade resultatindikatorerna inom socialt ansvar av samtliga företag

Botten tre sociala indikatorer	Frekvens	Procent
HR8 Procentandel av säkerhetspersonalen som fått utbildning (...)	5	11%
HR9 Totalt antal fall kränkningar mot ursprungsbefolkningarnas (...)	7	16%
PR8 Totalt antal underbyggda klagomål gällande överträdelser (...)	9	20%

Ovan presenteras vilka fyra miljöindikatorer inom socialt ansvar som redovisas minst frekvent av samtliga undersökta företag. Detta har räknats ut genom att summera antal företag som redovisar resultatindikatorn dividerat med det totala antalet undersökta företag (44).

Av samtliga resultatindikatorer inom socialt ansvar är nedanstående de som redovisas minst frekvent inom samtliga företag:

- HR8 - Procentandel av säkerhetspersonal som fått utbildning i organisationens policyer och rutiner som handlar om mänskliga rättigheter, som är relevanta för verksamheten
- HR9 - Totalt antal fall av kränkningar mot ursprungsbefolkningars rättigheter och vidtagna åtgärder
- PR8 - Totalt antal underbyggda klagomål gällande överträdelser mot kundintegriteten och förlust av kunddata

HR8 är den resultatindikator inom socialt ansvar som redovisas minst frekvent inom samtliga branscher då den enbart redovisas av fem företag (HM, Ericsson, ABB Ltd, Volvo och Stora Enso).

Tabell 5.3.4: Samtliga sociala resultatindikatorer redovisade i procent av alla branscher.

Indikatorer	Teknik	Material	Konsument- varor	Konsument- service	Telekom	Industri	Hälsovård	Finans
LA1	50%	50%	100%	25%	67%	75%	50%	89%
LA2	50%	50%	67%	50%	67%	50%	100%	78%
LA3	50%	17%	33%	50%	0%	25%	0%	67%
LA4	50%	17%	83%	25%	33%	50%	0%	67%
LA5	0%	50%	33%	50%	33%	42%	0%	33%
LA6	50%	50%	50%	50%	67%	58%	0%	33%
LA7	50%	50%	100%	50%	67%	92%	100%	78%
LA8	50%	33%	33%	0%	33%	42%	0%	56%
LA9	50%	17%	33%	50%	33%	33%	0%	22%

LA10	50%	67%	50%	75%	67%	58%	0%	33%
LA11	50%	50%	67%	0%	0%	42%	0%	44%
LA12	50%	67%	67%	75%	33%	83%	50%	78%
LA13	100%	67%	83%	75%	100%	92%	100%	78%
LA14	0%	50%	33%	0%	0%	42%	0%	22%
HR1	50%	50%	50%	50%	33%	42%	0%	44%
HR2	50%	50%	100%	25%	33%	58%	50%	33%
HR3	50%	50%	50%	0%	33%	42%	0%	22%
HR4	50%	67%	67%	25%	100%	58%	50%	56%
HR5	50%	67%	67%	75%	67%	67%	0%	33%
HR6	100%	83%	83%	75%	67%	58%	0%	33%
HR7	100%	67%	67%	75%	67%	58%	0%	33%
HR8	50%	17%	0%	25%	0%	17%	0%	0%
HR9	50%	17%	50%	0%	33%	8%	0%	0%
SO1	50%	67%	67%	25%	0%	42%	0%	22%
SO2	50%	50%	83%	50%	67%	58%	0%	78%
SO3	100%	67%	67%	75%	67%	75%	50%	44%
SO4	100%	33%	67%	50%	67%	67%	100%	67%
SO5	50%	50%	67%	25%	33%	50%	50%	22%
SO6	100%	17%	50%	25%	33%	42%	50%	33%
SO7	50%	33%	50%	0%	67%	67%	0%	56%
SO8	50%	50%	50%	25%	67%	67%	100%	56%
PR1	100%	67%	67%	75%	67%	58%	100%	22%
PR2	50%	33%	17%	25%	67%	33%	50%	0%
PR3	50%	33%	83%	50%	0%	58%	50%	44%
PR4	50%	50%	17%	0%	33%	25%	50%	0%
PR5	50%	33%	33%	0%	100%	75%	50%	89%
PR6	50%	33%	33%	25%	33%	33%	0%	44%
PR7	50%	33%	33%	50%	67%	25%	50%	0%
PR8	50%	17%	17%	25%	67%	17%	0%	11%
PR9	50%	0%	50%	25%	67%	50%	100%	67%

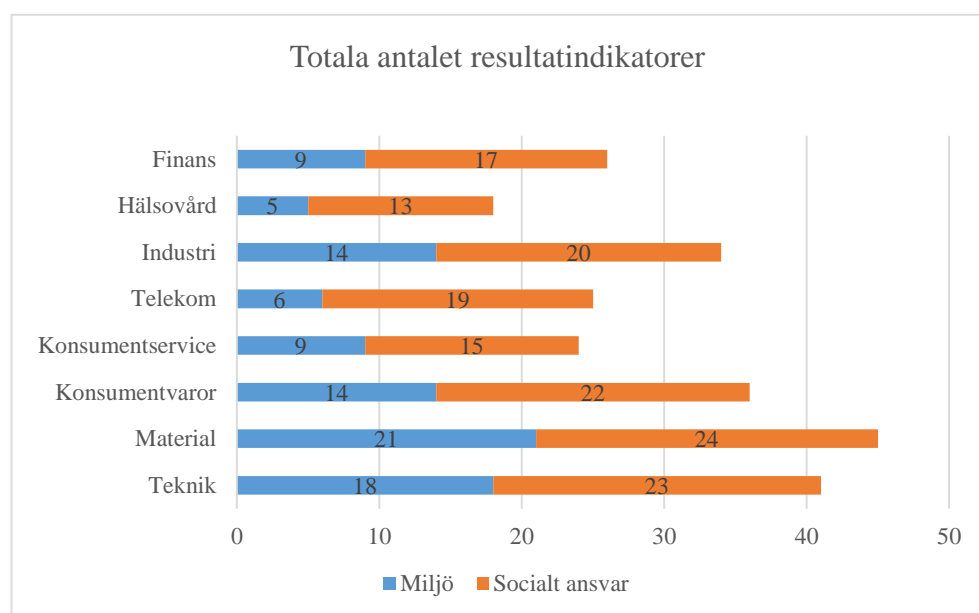
I tabell 5.3.4 presenteras en sammanfattning över samtliga branschers redovisade sociala resultatindikatorer i procent. Genom en summering av samtliga företag inom en bransch,

som redovisar en viss social resultatindikator, har vi kunnat fastställa de olika procentsatserna. Tabellen ger därmed en detaljerad bild över vilka sociala resultatindikatorer som flest företag inom respektive bransch redovisar.

Hälsovårdsbranschen redovisas minst antal resultatindikatorer som berör mänskliga rättigheter något som resterande branscher redovisar relativt frekvent. PR6 som berör marknadskommunikation redovisas inte heller av branschen hälsovård

5.4 Miljö och sociala resultatindikatorer

I detta avsnitt redovisas en sammanställning över hur undersökta företag redovisar både miljömässiga resultatindikatorer och resultatindikatorer om socialt ansvar. Avsnittet ger en översikt över vilken bransch som redovisar mest respektive vilken bransch som redovisar minst totalt sett.

Figur 5.3.1: Totalt antal resultatindikatorer både inom miljö och socialt ansvar i respektive bransch

I figur 5.3.1 presenteras det genomsnittliga antalet redovisade resultatindikatorer om både miljö och socialt ansvar. Figuren visar en överskådlig sammanslagning av tabell 5.3.1 och 5.3.2 för att visa vilken bransch som redovisar flest resultatindikatorer totalt sett.

Material är den bransch som redovisar flest antal resultatindikatorer både inom miljö och socialt ansvar. De redovisar i genomsnitt 45 av 70 resultatindikatorer. Teknikbranschen redovisar i genomsnitt 41 resultatindikatorer och är därmed den bransch som redovisar näst flest. Hälsovård redovisar endast i genomsnitt 18 av de 70 resultatindikatorerna vilket innebär att det är den bransch som har den lägsta frekvensen.

5.5 Sammanfattning resultat

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att hållbarhetsredovisning även är vanligt förekommande i Sverige. Av våra undersökta företag väljer majoriteten av dem att ge ut en separat hållbarhetsredovisning där de visar sina ekonomiska, miljömässiga och sociala resultat. Branschtillhörighet verkar påverka omfattningen och utformningen av rapporterna och det visar sig att materialbranschen har i genomsnitt de längsta hållbarhetsrapporterna medan hälsovård har de kortaste rapporterna. Materialbranschen är även den bransch som redovisar mest om både miljö och socialt ansvar medan hälsovård är den bransch som redovisar minst. Resultatet visar även en stor variation i valet av resultatindikatorer redovisade hos företagen. Trots stor variation är det miljöindikatorer som berör energianvändning och utsläpp av växthusgaser som är mest frekvent redovisade hos samtliga företag medan information om biologisk mångfald är det som redovisas minst frekvent. Information om anställda är det som redovisas mest frekvent medan information om säkerhetspersonal som fått utbildning i organisationens policyer redovisas minst frekvent bland samtliga företag när det gäller sociala resultatindikatorer.

6. Analys

I följande kapitel förs en diskussion mellan den teoretiska referensramen och undersökningens empiriska resultat. Syftet med analysen är att kunna svara på undersökningens frågeställning genom att diskutera det empiriska resultatet av studien. Detta för att kunna besvara undersökningens frågeställning i det sistnämnda kapitlet, slutsats.

6.1 Hållbarhetsredovisningens utformning

Resultaten från vår undersökning tyder på att det finns skillnader mellan olika branscher. Skillnaderna kan bero på att GRI:s riktlinjer är frivilliga att följa varpå företagen själva kan välja hur många och vilka resultatindikatorer de väljer att redovisa. Företagen behöver inte följa riktlinjerna fullt ut vilket påverkar att utformningen av hållbarhetsredovisningar varierar mellan företag och branscher (Roca & Searcy, 2012). Vid inhämtning av valda företags hållbarhetsarbete har vi noterat att presentationen av hållbarhetsarbetet varierar då somliga presenterar sitt hållbarhetsarbete som en integrerad del av årsredovisningen, på sin webbsida eller som ett separat dokument, vilket överensstämmer med vad Mahoney m.fl. (2013), Wilmshurst och Frost (2000) hävdar. I vårt urval är det 28 av 44 (63 procent) företag som presenterar sitt hållbarhetsarbete i ett separat dokument medan resterande presenterar det i sin årsredovisning eller på sin webbsida. Detta stämmer även överens med vad Hedberg och Malmborg (2003) noterade, men även i en undersökning av KPMG 2011, då det konstaterades att 95 procent av de största företagen i världen utför fristående hållbarhetsrapporter (Mahoney m.fl. 2013).

GRI dominerar internationellt och är det ramverk som flest företag använder sig av vid upprättandet av hållbarhetsredovisning (Gamerschlag, Möller & Verbeeten, 2010; GRI, 2015). I vår undersökning valde vi att enbart studera de företag som använder sig av GRI-ramverket. Detta resulterade i ett urval om 44 företag vilket är 62 procent (44 av 71) av samtliga företag noterade på Stockholmsbörsens Large Cap-lista. Därav verkar GRI:s ramverk även vara det mest vedertagna bland de största företagen i Sverige.

Roca och Searcy (2012) noterade att medellängden på företags hållbarhetsredovisningar varierade mellan 40-45 sidor. Detta stämmer inte överens med vår studies resultat då vårt genomsnitt per företag var på 29 sidor. Anledningen till vårt låga genomsnitt kan möjligtvis vara att branschen hälsovård hade ett avvikande genomsnitt (24) jämfört med resterande branscher (se figur 5.1.2) där genomsnittligt antalet sidor låg mellan 40-57. Om medelantalet sidor räknas om, utan hälsovård, får vi fram ett genomsnittligt antal sidor om 46 sidor per företag i respektive bransch vilket då skulle bli i linje med tidigare forskning (Roca och Searcy, 2012). Något som bör beaktas är att antal företag inom de olika branscherna varierar. Inom branscherna telekom och hälsovård verkar endast två företag vilket kan ha påverkat vårt resultat. Hade det varit lika många företag inom respektive bransch hade vi kanske fått ett annorlunda resultat med ett annat genomsnittligt

antal sidor per bransch. Då hälsovård endast omfattas av två företag finns risk att deras genomsnitt påverkar det totala genomsnittet.

Material och konsumentservice är de branscher i vår undersökning som har de längsta och mest omfattande rapporterna. Detta stämmer inte överens med Rocas och Searcys (2012) resultat då de menar att branscherna teknik och energi är de som redovisar mest. Vi tror att anledningen till detta kan vara att deras undersökning är gjord i ett annat land och med ett annat urval. Olika länder har olika tvingande lagar och regler vilket påverkar vad som i ett land kan anses obligatoriskt att redovisa (DiMaggio & Powell, 1983). Vårt resultat visar att hälsovård är den bransch som har de kortaste och minst omfattande rapporterna, vilket är i linje med Bonsón och Bednárová (2014) resultat, att hälsovård redovisar minst.

Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) menar att variationen i hållbarhetsrapporterna kan förklaras av företagets storlek och omsättning eftersom att det är kostsamt att upprätta. Då samtliga företag i vår undersökning är hämtade från Stockholmsbörsens Large-Cap lista är det dem största svenska företagen och upprättandet av hållbarhetsredovisning borde inte påverkas av att det är en kostnadsfråga, som Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) menar, utan istället beror variationen på att det är frivilligt att upprätta.

Vi fann en stor variation mellan företagets hållbarhetsrapporter då den kortaste rapporten var på sex sidor medan den längsta var på 92 sidor. Anledningen till detta kan vara att det är frivilligt att upprätta hållbarhetsredovisning (GRI, 2015) men även andra faktorer såsom intressenter kan påverka företagen. Variationen mellan branscherna kan även förklaras av intressentteorin och legitimitetsteorin då det finns olika intressen samt att det ställs olika förväntningar beroende på vilken bransch företaget verkar inom (Bonsón & Bednárová, 2014).

6.1.1 Miljömässiga resultatindikatorer

Vi har i vår studie kommit fram till att de mest redovisade miljöindikatorerna bland samtliga undersökta företag är EN3, EN5 och EN16 (se bilaga 1 för definitioner). Detta stämmer överens med Rocas och Searcys (2012) samt Skouloudis och Evangelinos (2012) undersökningar då de kom fram till att miljöindikatorerna som hade högst frekvens var direkt energianvändning samt direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

Information kring hur företag arbetar med biologisk mångfald är, enligt Roca och Searcy (2012), det som företag redovisar minst frekvent i sina hållbarhetsrapporter. Även i vår studie har vi fått ett liknande resultat då de miljöindikatorer som är minst redovisade bland företagen rör detta område. EN13, EN14 och EN15 är de miljöindikatorer som redovisas minst frekvent (se bilaga 1 för definitioner). Dessa redovisas bara av branscherna material och industri. En möjlig förklaring kan vara att det enbart är dessa branschers verksamheter

som har påverkan på den biologiska mångfalden och därför något som kanske inte berör de övriga branscherna lika mycket. Branschen hälsovård redovisar inte EN1 och EN2, som berör materialanvändning, vilket kan bero på att de tillverkar mediciner och inte använder något direkt material i sin produktion. Avfall och utsläpp till luft och vatten redovisas i väldigt liten utsträckning överlag hos branscherna hälsovård och telekom. Förklaringen till detta kan vara att deras verksamhet inte har denna påverkan på miljön som de andra branscherna har.

6.1.2 Sociala resultatindikatorer

I vårt resultat går det att utläsa att de sociala resultatindikatorerna som är mest frekvent redovisade är LA1, LA7, LA12 och LA13 vilka berör arbetsförhållande och arbetsvillkor (se bilaga 2 för definitioner). Resultatet i vår undersökning stämmer överens med det Roca och Searcy (2012) samt Skouloudis och Evangelinos (2012) hävdar då de menar att information kring anställda, hälsa och säkerhet är det som flest företag väljer att redovisa. Många av dessa resultatindikatorer finns reglerade i lag vilket påverkar att svenska företag väljer att redovisa dem och detta tyder även vårt resultat på.

De sociala resultatindikatorerna som företag, i vårt urval, redovisar minst om är HR8, HR9 och PR8 (se bilaga 2 för definitioner). Detta stämmer inte överens med tidigare forskning (exempelvis Bonsón och Bednárová, 2014) då de kom fram till att det som företag väljer att redovisa minst om är "bristande efterlevnad av lagbestämmelser om kunder". En förklaring kan vara att Bonsóns och Bednárovás (2014) undersökning är baserad på andra länder och med andra lagregleringar.

Branschen hälsovård redovisar lite information om deras arbete kring mänskliga rättigheter vilket kan bero på att de, exempelvis jämfört med konsumentvaror, inte använder sig lika mycket av arbetskraft från utvecklingsländer. De redovisar inte heller PR6 som berör marknadskommunikation vilket kan förklaras av att de inte behöver marknadsföra sina läkemedelsprodukter på samma sätt som andra branscher behöver marknadsföra sina varor och tjänster.

6.4 Samhällets förväntningar

Vår studies resultat visar att flertalet företag noterade på Stockholmsbörsens Large Cap-lista har ett etablerat hållbarhetsarbete där de redovisar aspekterna miljö och socialt ansvar med hjälp av GRI:s riktlinjer (44 av 71). Legitimitetsteorin kan vara en eventuell förklaring till hållbarhetsredovisningens utbredning i Sverige samt vår studies resultat då det verkar vara allmänt accepterat och något som förväntas av företagen i dagens samhälle (Suchman, 1995). Detta visar att svenska företag tar miljömässigt samt socialt ansvar för att leva upp till de förväntningarna som finns och enligt Perks m.fl (2013) är detta ett fördelaktigt initiativ då det hjälper till att skapa legitimitet hos företagen.

Vårt resultat visar att hållbarhetsredovisning skiljer sig åt mellan branscher gällande såväl utformning som omfattning då vi kan urskilja att materialbranschen redovisar mest medan hälsovård redovisar minst. Detta kan förklaras av att beroende på vilken bransch företaget verkar inom ställs olika krav och förväntningar av samhället för att de ska fortsätta uppfattas som legitima (Roca & Searcy, 2012).

I vår undersökning har vi kommit fram till att material är den bransch som redovisar mest när det gäller deras hållbarhetsarbete. En möjlig förklaring kan vara att materialbranschen vill avleda uppmärksamhet från negativa incidenter som företaget och dess produktion har orsakat på omgivningen (Wilmshurst & Frost, 2000). Materialbranschen är dessutom en bransch som använder naturens resurser i stor utsträckning vilket bidrar till att de kan uppfattas negativt av omgivningen om naturresurserna inte förvaltas väl. Vidare kan en möjlig förklaring vara att de väljer att redovisa mycket om sitt hållbarhetsarbete för att avleda uppmärksamheten från hur deras verksamhet påverkar miljön.

Det finns ett "socialt kontrakt" mellan samhället och företagen vilket företag inte är villiga att förlora (Deegan, 2002). I vår studie har stora svenska börsnoterade företag undersökts vilka vi anser är viktiga för Sveriges ekonomiska utveckling. Det finns ett ömsesidigt beroende mellan företagen och samhället då företagen skapar arbetstillfällen och kapital i form av skatteintäkter vilket ökar landets välbefinnande. För att behålla legitimitet är företagen samtidigt beroende av samhället då de bidrar till att ge företagen arbetskraft, konsumtion och efterfrågan på deras produkter och tjänster (Deegan, 2002). Då undersökningen baseras på stora svenska företag påverkar detta även av att de ständigt, enligt Bonsón & Bednárová (2014), utsätts för offentlig granskning vilket ökar medvetenheten hos företagen som i sin tur leder till att risken för att förlora det "sociala kontraktet" minskar.

6.5 Intressenternas inflytande

Då undersökta företag är börsnoterade har de ett flertal intressenter som har ekonomisk nytta av företaget (Mahadeo, Oogarah-Hanuman & Soobaroyen, 2011). Då företagets prioriteringar påverkas av intressenternas inflytande kan intressentteorin användas som förklaringsmodell till varför vårt resultat visar att olika branscher väljer att redovisa olika resultatindikatorer. Deegan (2002) hävdar att intressenter med makt har ett stort inflytande vilket påverkar att företag måste vara öppna med informationen kring sin verksamhet. Vårt resultat visar att materialbranschen och teknikbranschen är de branscher som redovisar mest både beträffande miljö och socialt ansvar (se figur 5.3.1). Att materialbranschen och teknikbranschen är ledande när det gäller hållbarhetsredovisning kan förklaras av att de har starka intressenter som har stort inflytande och därför väljer företagen inom dessa branscher att delge mycket information i sina hållbarhetsrapporter (Mahoney m.fl., 2013).

Enligt Gamerschlag, Möller och Verbeeten (2010) är material en bransch som är starkt bevakad av intressenter i form av miljögrupper och måste därför tillvarata såväl interna som externa intressen för att inte riskera sin existens. Miljögrupper kan ses som en intressentgrupp med stor makt vilket företag, enligt Donaldson och Preston (1995) samt Mahadeo, Oogarah-Hanuman och Soobaroyen (2011), bör fokusera på och kommunicera med. Resonemangen kan användas på vårt urval av svenska företag, att materialbranschen även i Sverige bevakas och observeras av intressenter i form av miljögrupper. Resultatet är även i linje med tidigare forskning av Bonsón och Bednárová (2014) som visar på att de sektorer med störst miljöpåverkan också är de som ger ut mest hållbarhetsinformation. Motsatsvis kan samma tes appliceras på branschen hälsovård då de redovisar minst antal miljöindikatorer, om de företag med stor miljöpåverkan återger mer hållbarhetsinformation borde motsatsen gälla företag med relativt liten miljöpåverkan. Något som vi tycker är förvånande är att industribranschen inte var ledande tillsammans med materialbranschen inom hållbarhetsredovisning när det gäller miljöaspekten. Vi trodde att de skulle vara de med mest omfattande rapporter då de båda är bevakade av miljögrupper.

6.6 Institutionell påverkan

Många av de större svenska företagen som vi undersökt (44 av 71) väljer att redovisa sitt hållbarhetsarbete för omgivningen genom GRI:s riktlinjer trots att det är frivilligt. Anledningen till detta kan vara att det finns en institutionell press bland företagen där hållbarhetsredovisningen har övergått till att vara ett konkurrensmedel. Om trenden på marknaden är att hållbarhetsredovisa är det nästan ett måste att efterlikna andra företag för att undvika risken i att förlora marknadsandelar (DiMaggio & Powell, 1983). Då upprättandet av hållbarhetsredovisningen sker av proffesioner med liknande akademiska bakgrund kan det ge en ökad förståelse för den utbredning som vi finner bland svenska företag (Sudarsanam & Broadhurst, 2012). GRI verkar vara det allmänt accepterade av proffesionen då 44 av 71 företag i vår studie använder deras riktlinjer.

Vår studies resultat visar att materialbranschen redovisar flest antal miljöindikatorer av samtliga branscher. Inom denna bransch fann vi vissa likheter då samtliga företag inom branschen redovisade resultatindikatorerna EN5, EN6, EN22 och EN29. En möjlig förklaring till detta branschspecifika beteende är DiMaggio och Powells (1983) mimetiska isomorfism, då företagen inom materialbranschen är varandras konkurrenter leder de till att de imiterar varandra för att vara fortsatt konkurrenskraftiga. En naturlig förklaring till de likheter företagen inom materialbranschen uppvisar kan vara att de verkar inom samma bransch och därmed har liknande verksamheter med samma typ av produktion. Detta kan påverka att vissa resultatindikatorer är branschspecifika och därmed redovisas av företagen inom branschen

Liknelser mellan företag på grund av lagar och regler som måste följas kallas för tvingande isomorfism (DiMaggio och Powells, 1983). Den tvingande isomorfismen kan

styrka de olikheter och likheter som branscherna i vår undersökning uppvisar. Många av GRI:s resultatindikatorer är lagreglerade i Sverige såsom utsläppsrätter, föreningsfrihet och produktsäkerhet vilket påverkar att företagen väljer att redovisa om detta vilket även vår studies resultat tyder på. Dock väljer företagen själva om de vill redovisa en resultatindikator och det kan även vara så att de inte har någon påverkan på de lagreglerade resultatindikatorerna som finns. Om ett företag inte har några specifika utsläpp till miljön väljer de att inte redovisa det. Ett exempel är branschen hälsovård som inte redovisar sina växthusgasutsläpp, en möjlig förklaring är att deras verksamheter inte har några sådana.

Våra undersökta företag verkar även utanför Sveriges gränser varpå lagreglerade resultatindikatorer inte alltid uppfylls i de länder som de verkar i. Ett exempel är barnarbete som inte skulle förekomma i Sverige men risken för att det påträffas i tidigare produktionsled i andra länder är betydligt större (Bonsón och Bednárová, 2014). Vårt resultat visar att samtliga branscher förutom branschen hälsovård redovisar om barnarbete. Som tidigare nämnts kan detta bero på att hälsovård inte har lika stor produktion i utvecklingsländer och innehar en större kontroll över vilka som arbetar i deras fabriker vilket gör att barnarbete inte är en lika prioriterad fråga.

Studiens resultat kan kritiserars eftersom det kan vara, som Deegan (2002) hävdar med frikoppling, att företagen visar en bild av sin verksamhet genom redovisningen medan verkligheten egentligen är en annan. Detta är inget vi kan fastställa då vi utgått från företagens redovisningar och därför kan vi inte veta om verkligheten ser annorlunda ut än vad de påstår i sina rapporter. Dock är studiens urval stora svenska företag vilket borde påverka sanningshalten i det som skrivs. Företagen finns noterade på börserna och är därmed utsatta från offentlig granskning av allmänheten (Bonsón & Bednárová, 2014).

Vår studies resultat pekar på det som Leszczynska (2012), Chen och Bouvain (2009) och Deegan (2002) hävdar då variationen mellan branschernas omfattning på hållbarhetsrapporter växlade då den med mest antal sidor hade 57 i genomsnitt per företag och den med lägst hade 24 sidor i genomsnitt per företag. Hahn och Lulfs (2014) menar på att detta kan bero på att företag kan vinkla bilden av sig själva och i sina hållbarhetsrapporter enbart redovisa de positiva aspekterna av verksamheten. Att de som har långa rapporter kanske har med både negativa som positiva aspekter medan de som har korta enbart redovisar det som är positivt.

6.7 Signalering av information

Samtliga undersökta företag redovisar sitt hållbarhetsarbete vilket innebär att de signalerar ut till omgivningen att de tar miljömässigt och socialt ansvar och att de därmed är goda samhällsmedborgare (Mahoney m.fl., 2013). De lockar även till sig investerare och stärker sitt varumärke genom att de hållbarhetsredovisar (Gamerslag, Möller & Verbeeten, 2010). Materialbranschen redovisar mest omfattande rapporter både inom

miljö och socialt ansvar vilket kan vara en fördel då de signalerar ut till sina investerare att de är goda samhällsmedborgare men att det även kan leda till att de "överavslöjar". Ett exempel är företaget Hexpol som redovisade mest om miljö då de redovisade samtliga 30 miljöindikatorer. En risk är att de sänder ut för mycket information som egentligen inte är nödvändig för omgivningen (Cambell, Shrives & Bohmbash, 2001). En idé är därför att fokusera på den information som ses som relevant inom respektive bransch. I den här studien syftar vi inte till att undersöka kvalitén i rapporten men det bör finnas i beaktande att ett högt antal redovisade resultatindikatorer inte nödvändigtvis innebär hög kvalitet i rapporten.

7. Slutsats

Nedan följer en slutsats från diskussionen i analysdelen. Syftet med slutsatsen är att svara på studiens frågeställning men även att redogöra och reflektera över vår studies genomförande samt ge eventuella förslag till fortsatta studier.

7.1 Slutsats

För att besvara studiens syfte och forskningsfråga; hur hållbarhetsredovisningen skiljer sig mellan olika branscher hos svenska börsnoterade bolag och vad dessa skillnader kan bero på har en undersökning av företags hållbarhetsredovisningar gjorts. Hänsyn togs till företagens branschindelning för att studera eventuella samband och olikheter branscherna emellan. Samtliga 44 företag som undersökts visade på en mångfald i valet av redovisade resultatindikatorer vilket kan förklaras av att hållbarhetsredovisning fortfarande är frivilligt varpå företagen själva kan välja vad och hur mycket de vill redovisa. Oberoende av detta visar resultatet att vissa skillnader går att utläsa såväl beträffande rapporternas utformning som valet av redovisade resultatindikatorer.

Branschen material redovisar flest miljömässiga och sociala resultatindikatorer och har i genomsnitt de längsta rapporterna medan hälsovård redovisar minst antal resultatindikatorer och har i genomsnitt de kortaste rapporterna. Intressent- och legitimitetsteorin kan användas som förklaringsmodell till de skillnader som studien visar. Samhället ställer olika krav och förväntningar på olika branscher vilket påverkar att utformningen och omfattningen skiljer sig åt då en del branscher bör redovisa mer för att anses legitima. Samma fenomen kan förklaras med att företag kommunicerar ut information till de intressenter som har störst inflytande över företagets verksamhet. En trolig slutsats som kan dras är att materialbranschen är starkt bevakad av intressenter i form av miljögrupper eftersom att deras negativa miljöpåverkan är mer omfattande än i övriga branscher och att de därav väljer att offentliggöra mer information. Studien visar även på likheter inom materialbranschens företags val av redovisade resultatindikatorer. Företagen som verkar inom denna bransch tenderar att redovisa samma resultatindikatorer vilket kan förklaras av en institutionell press där företag imiterar varandra för att bibehålla konkurrenskraft.

7.2 Reflektion kring studiens genomförande

Under en uppsats genomförande går det inte att undgå att det finns olika begränsningar. Det är inte alltid möjligt att kontrollera de olika begränsningar som kan förekomma då datamaterial, relevant forskning samt andra faktorer kan påverka en studies genomförande och resultat. Likheter och skillnader som studien visar kan ifrågasättas. Då hållbarhetsredovisning fortfarande är frivilligt väljer företagen själva hur och vad de vill redovisa. Ytterligare naturliga förklaringar till olikheterna mellan branscherna är att det

säkerligen finns branschspecifika resultatindikatorer som företag som verkar inom samma bransch bör redovisa. Något som är högt relevant i en bransch behöver nödvändigtvis inte vara det i en annan. Tidigare forskning har lagt fokus på att jämföra branscher i andra länder än de som vi valt att fokusera på i vår undersökning. Detta påverkar att information i tidigare forskning blir bristfällig då samma urval och nation inte använts.

Då vi valt att enbart undersöka de företag som tillämpar GRI:s riktlinjer har studiens urval begränsats till 44 företag. Hade även resterande företag på Stockholmsbörsens Large-Cap lista tillämpat GRI:s riktlinjer hade studien fått en mer övergripande bild då ett större urval hade tillämpats.

7.3 Förslag till fortsatt forskning

Då det råder brist på standardisering inom hållbarhetsredovisning påverkar det att hållbarhetsrapporterna skiljer sig åt mellan branscher. Skulle hållbarhetsredovisning gå från att vara frivilligt till att bli lagreglerat skulle denna uppsats få en helt annan innebörd då samtliga branscher i det fallet då skulle behöva följa samma lagar och regler som råder och därmed skulle skillnaderna i vårt resultat inte vara desamma. Om hållbarhetsredovisning i framtiden blir ännu mer etablerat kan en lagreglering bli aktuell. Och ifall hållbarhetsredovisning även i framtiden är frivilligt men om GRI:s riktlinjer används av samtliga företag kan en jämförelse av alla företag på Stockholmsbörsens Large-Cap lista göras och inte enbart på de som idag tillämpar GRI:s riktlinjer.

För att få en djupare förståelse av företags hållbarhetsarbete skulle även intervjuer i fortsatta studier kunna göras. I kommande studier skulle även den offentliga sektorn och den privata sektorn kunna jämföras samt att företagens hållbarhetsredovisningar skulle kunna jämföras över tid för att se hur hållbarhetsrapporterna förbättrats och förändrats över tid.

Källförteckning

AAK (2013) Ansvarsfull tillväxt [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.exakta.se/ebooks/aak/2014/hallbarhetsrapport/#/52/> [2015-05-26].

ABB Ltd (2013) Sustainability Performance Report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www400.abbext.com/sustainability-report-2013/servicepages/welcome.html> [2015-05-26]

Arvidsson, Susanne (2011). *Disclosure of non-financial information in the annual report: A management-team perspective*. Journal of Intellectual Capital, vol. 12:2, p.277 – 300.

Assa Abloy (2013) Sustainability Report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.assaabloy.com/Global/Sustainability/Sustainability%20new/Download/ASSA%20ABLOY%20Sustainability%20report%202013.pdf> [2015-05-26]

Atlas Copco (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.atlascopco.com/se/investorrelations/presentations/annualreports/> [2015-05-26]

Atrium Ljungberg (2013) Alla vill leva i vår stad [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/24/6E/05/wkr0006.pdf> [2015-05-26]

Axfood (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
http://www.axfood.se/Global/H%C3%A5llbarhet/AXF_HR13_index.pdf [2015-05-26]

Axis (2013) Sustainability report [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
http://www.axis.com/files/brochure/report_axis_sustainability_2013_1406.pdf [2015-05-26]

Beattie, V & McInnes, B & Fernley, S, (2004), *A Methodology for Analysing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics for Disclosure Quality Attributes*, *Accounting Forum* 28, pp 205-236, Elsevier.

BillerudKorsnäs (2013) Hållbarhetsredovisning [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://billerudkorsnas.se/Hallbarhet/Rapporter/Hallbarhetsrapport/> [2015-05-26]

Bonsón, Enrique & Bednárová, Michaela (2014), *CSR reporting practices of Eurozone companies* Revista de Contabilidad,

Boulouta, I ; Pitelis, C; *Who Needs CSR? The Impact of Corporate Social Responsibility on National Competitiveness*, Journal Of Business Ethics, Vol.119(3), pp.349-364 [Peer Reviewed Journal]

Bryman, Alan & Bell, Emma (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder. 2.*, [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Burton, Ian (1987); *Our common future; the World Commission on Environment and Development* Environment, Vol.29, p.25(5) [Peer Reviewed Journal]

Campbell, David & Shrides, Philip & Bohmbach-saager, Heike (2001); *Voluntary Disclosure of Mission Statements in Corporate Annual Reports: Signaling What and To Whom?* Business and Society Review, Vol.106(1), pp.65-87 [Peer Reviewed Journal]

Castellum (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.castellum.se/fileadmin/Castellum_Media/Arsredovisningar/2013/Svensk/castellum_ar_2013/castellum-filer/pdf/Arsredovisning_2013.pdf [2015-05-26]

Chen, S & Bouvain, P (2009); “*Is Corporate Responsibility Converging? A Comparison of Corporate Responsibility Reporting in the USA, UK, Australia, and Germany*” Journal Of Business Ethics, Vol.87 Suppl 1, pp.299-317 [Peer Reviewed Journal]

Dahmström, Karin (2011). *Från datainsamling till rapport: att göra en statistisk undersökning. 5. uppl.* Lund: Studentlitteratur

Deegan, Craig (2002); Introduction; *The legitimising effect of social and environmental disclosures – atheoretical foundation.* Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol.15(3), p.282-311

Deegan, Craig & Unerman, Jeffrey (2013). *Financial accounting theory. 2.* European ed. Maidenhead: Mc Graw-Hill Education

DiMaggio, J, Paul & Powell W, Walter (1983). *The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields*, Vol. 48, Issue 2, s.147-160

Donaldson, T & Preston, Le (1995); “*The stakeholder theory of the corporation - concepts, evidence, and implications*” Academy Of Management Review, Vol.20(1), pp.65-91 [Peer Reviewed Journal]

Electrolux (2013) GRI-reporting [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://annualreports.electrolux.com/2013/en/Sustainability/Sustainability.html> [2015-05-26]

Ericsson (2013) Technology for good [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.ericsson.com/res/thecompany/docs/corporate-responsibility/2013-corporate-responsibility-and-sustainability-report.pdf> [2015-05-26]

Freeman, R. E (1984); *Strategic Management: A Stakeholder Approach* (Pitman Publishing Inc, Massachusetts).

Gamerschlag, Ramin & Möller, Klaus & Verbeeten, Frank (2011) “*Determinants of voluntary CSR disclosure: empirical evidence from Germany*” *Review of Managerial Science*, 2011, Vol.5(2), pp.233-262 [Peer Reviewed Journal]

Global Reporting Initiative (2015-04-13) *Riktlinjer för hållbarhetsredovisning* [Elektronisk]. Göteborg: Global Reporting Initiative. Tillgänglig:
http://www.far.se/PageFiles/1990/GRI_RG_SWE_NEW_10.PDF [2015-04-13]

Grankvist, Per (2012). *CSR i praktiken: hur företag jobbar med hållbarhet för att tjäna pengar*. Ny, rev. uppl. Malmö: Liber

Gray, Rob & Kouhy, Reza & Lavers, Simon (1995); *Methodological themes: constructing a research database of social and environmental reporting by UK companies*. *Accounting, Auditing and Accountability*, Vol.8(2), p.78(24) [Peer Reviewed Journal]

Global Reporting Initiative (2015-04-15) *About GRI*, [Elektronisk]. Göteborg: Global Reporting Initiative. Tillgänglig:
<https://www.globalreporting.org/Information/about-gri/Pages/default.aspx> [2015-04-13]

Habisch, André & Patelli, Lorenzo & Pedrini, Matteo & Schwartz, Christoph (2011); “*Different Talks with Different Folks: A Comparative Survey of Stakeholder Dialog in Germany, Italy, and the U.S.*” *Journal of Business Ethics*, Vol.100(3), pp.381-404 [Peer Reviewed Journal]

Hahn, R & Kühnen, M (2013); “*Determinants of sustainability reporting: a review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research*” *Journal of Cleaner Production*, Vol. 59 pp. 5-21 [Peer Reviewed Journal]

Hahn, R & Lulfs, R (2014) *Journal Of Business Ethics*, Vol.123(3), pp.401-420 [Peer Reviewed Journal]

Handelsbanken (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
[http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_13_bokslut/\\$file/hb_13_bokslut.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_13_bokslut/$file/hb_13_bokslut.pdf) [2015-05-26]

Hedberg, Carl-Johan & Von Malmborg, Fredrik (2003) "*The Global Reporting Initiative and corporate sustainability reporting in Swedish companies*" Corporate Social Responsibility and Environmental Management, Vol.10(3), pp.153-164 [Peer Reviewed Journal]

Hennes & Mauritz (2013) Conscious actions - sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
http://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/Conscious%20Actions%20Sustainability%20Report%202013_en.pdf [2015-05-26]

Hexpol (2013) Sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
http://www.hexpol.com/media/92611/sustainability_2013.pdf [2015-05-26]

Holmen (2013) Årsredovisning med hållbarhetsredovisning [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<https://www.holmen.com/globalassets/holmen-documents/publications/annual-reports/sv-annual-report-2013.pdf> [2015-05-26]

Hufvudstaden (2013) GRI-komplement 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.hufvudstaden.se/Documents/IR-dokument/Hufvudstaden%20GRI-bilaga%202013.pdf> [2015-05-26]

Husqvarna (2013) Sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.husqvarnagroup.com/sv/node/1278> [2015-05-26]

Hörisch, Jacob & Freeman, R. Edward & Schaltegger, Stefan (2014); "*Applying Stakeholder Theory in Sustainability Management*" Organization & Environment, Vol.27(4), pp.328-346

Industrivärden (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
http://www.industrivarden.se/globalassets/csr-report-2014/hallbarhetsredovisning_2013_sandvik.pdf [2015-05-26]

ICA-gruppen (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://reports.icagruppen.se/sv/ar/2013/hallbarhetsredovisning/> [2015-05-26]

JM (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:
<http://www.jm.se/contentassets/3aba90b2994d44f0b6e5087649e94116/2419412.pdf> [2015-05-26]

KPMG (2015-04-26) *Nya riktlinjer för GRI* [Elektronisk]. Göteborg: KPMG, Tillgänglig: <http://www.kpmg.com/se/sv/tjanster/radgivning/risk-consulting/sidor/gri-hallbarhetsredovisning-g4.aspx> [2015-04-26]

Legendre, S & Coderre, F (2013); “*Determinants of GRI G3 Application Levels: The Case of the Fortune Global 500*”, Corporate Social Responsibility And Environmental Management, Vol.20(3), pp.182-192 [Peer Reviewed Journal]

Leszczynska, A (2012); “*Towards shareholders' value: an analysis of sustainability reports*” Industrial Management & Data Systems, 2012, Vol.112(5-6), pp.911-928 [Peer Reviewed Journal]

Loomis (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.loomis.se/Global/SE/OmLoomis/Loomis_Hallbarhetsredovisning_2013_SV.pdf [2015-05-26]

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1999). Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lundin Mining (2013) Sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.lundinmining.com/i/pdf/LundinMiningCSR13.pdf> [2015-05-26]

Mahadeo, Hyoti Devi & Oogarah-Hanuman, Vanisha & Soobaroyen, Teerooven (2011); “*Changes in social and environmental practices in an emerging economy (2004-2007): Exploring the relevance of stakeholder and legitimacy theories*”. Accounting Forum 35 (3): 158-175

Mahoney, Lois S. & LaGore, William & Thorne, Linda & Cecil, Lianna (2012) “*A research note on standalone corporate social responsibility reports: Signaling or greenwashing?*” Critical Perspectives on Accounting,

Manetti, Giacomo & Toccafondi, Simone (2012); “*The Role of Stakeholders in Sustainability Reporting Assurance*” Journal of Business Ethics, Vol.107(3), pp.363-377 [Peer Reviewed Journal]

Meda (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.meda.se/fileadmin/user_upload/Dokument/PDF/MEDA_AR13_Hallbarhet_SVE_140409.pdf [2015-05-26]

Millicom Int Cellular (2013) Corporate sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.millicom.com/media/507378/Millicom_CSR_Report_2013.pdf [2015-05-26]

Modern Times Group (2013) Corporate Responsibility at MTG [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<http://www.mypaper.se/show/mtg/show.asp?pid=255731029834304> [2015-05-26]

NCC (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

http://www.ncc.se/documents/om%20ncc/investor_relations/arsredovisningar/ncc_ar13_svx.pdf [2015-05-26]

Nibe industrier (2013) Sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<http://www.nibe.com/Our-Values/Document/> [2015-05-26]

Nobia (2013) Ett hållbart Nobia [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<https://www.nobia.com/Documents/Other/Nobia%20Hallbarhetsredovisning%202013.pdf> [2015-05-26]

Oberseder, M & Schlegelmilch, Bb & Murphy, Pe (2013) “*CSR practices and consumer perceptions*” *Journal Of Business Research*, Vol.66(10), pp.1839-1851 [Peer Reviewed Journal]

Repstad, Pål (1999). *Närhet och distans: kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. 3., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Peab (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<http://www.peab.se/Global/PEAB-SE/Documents/Hallbarhet/Hallbarhetsredovisning-2013.pdf> [2015-05-26]

Perks, Keith J. & Farache, Francisca & Shukla, Paurav & Berry, Aidan (2013); “*Communicating responsibility-practicing irresponsibility in CSR advertisements*”, *Journal of Business Research*, Vol.66(10), pp.1881-1888 [Peer Reviewed Journal]

Roca, L & Searcy, C (2012); “*An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports*” *Journal of Cleaner Production*, 2012, Vol.20(1), pp.103-118 [Peer Reviewed Journal]

SAAB (2013) Års- och hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<http://www.saabparts.com/Global/PDF/SE/ORIO%20ÅR%2013%20140402.pdf> [2015-05-26]

Sandvik (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

<http://www.sandvik.com/globalassets/media/local-files/sweden/om-sandvik/rapporter/hallbarhetsredovisningar-pdf/hallbarhetsredovisning-2013.pdf> [2015-05-26]

SCA (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.sca.com/sv/Investerare/Rapporter/Miljo--och-socialt-ansvar/Miljo--och-socialt-ansvar/2013/SCA-Hallbarhetsredovisning-2013/> [2015-05-26]

SEB (2013) Hållbarhetsrapport 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://sebgroup.com/siteassets/om_seb/hallbarhet/arlrig_rapportering/2013/seb_cs_2013_sve.pdf [2015-05-26]

Securitas (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <https://www.securitas.com/Global/ DotCom/Årsredovisning%20pdf/Arsredovisning.pdf> [2015-05-26]

SKF (2013) Årsredovisning 2013 - Finansiella, miljömässiga och sociala resultat [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.skf.com/se/investors/rapporter/skf-arsredovisning-2013-finansiella-miljomassiga-och-sociala-resultat> [2015-05-26]

Skouloudis & Evangelinos (2009); *Sustainability reporting in Greece: Are we there yet?* Environmental Quality Management, Vol.19(1), pp.43-60 [Peer Reviewed Journal]

SSAB (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.ssab.com/Global/SSAB/Environment/sv/SSAB_HÅR13_SWE.PDF?epslanguage=sv [2015-05-26]

Stora Enso (2013) Global Responsibility Report [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://assets.storaenso.com/se/com/DownloadCenterDocuments/Stora_Enso_Global_Responsibility_Report_2013.pdf [2015-05-26]

Suchman (1995); *Den Academy of Management Review*, Vol. 20, nr 3 sid. 571-610

Sudarsanam, Sudi & Broadhurst, Tim (2012); *Corporate governance convergence in Germany through shareholder activism: Impact of the Deutsche Boerse bid for London Stock Exchange* Journal of Management & Governance, Vol.16(2), pp.235-268 [Peer Reviewed Journal]

Swedbank (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig:

https://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@gs/documents/publication/cid_1330744.pdf [2015-05-26]

Swedish match (2013) Sustainability report 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.swedishmatch.com/sv/Hallbarhet/Hallbarhetsredovisning/> [2015-05-26]

Swedish Orphan Biovitrum (2013) Årsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.sobi.com/Global/Financial%20information/%C3%85rsredovisningar/Sobi%20%C3%85rsredovisning%202013.pdf> [2015-05-26]

Tele2 (2013) Crunch the numbers [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www.tele2.com/Our-Responsibility/performance/cr-report-2013/> [2015-05-26]

TeliaSonera (2013) Hållbarhetsredovisning 2013 [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: http://www.teliasonera.com/PageFiles/23471/TeliaSonera_CR2013_sve.pdf [2015-05-26]

Thurén, Torsten (2013). *Källkritik*. 3., [rev. och omarb.] uppl. Stockholm: Liber

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber

Unerman, J (2000); Methodological Issues Reflections on Quantification in Corporate Social Reporting Content Analysis, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, Vol. 13, No. 5, pp. 667-680.

Volvo (2013) GRI-index [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <http://www3.volvo.com/investors/finrep/sr13/en/aboutthisreport/griindex/gri-index.html> [2015-05-26]

Wallenstam (2013) Hållbarhet [Elektronisk]. Göteborg. Tillgänglig: <https://www.wallenstam.se/sv/wallenstam/hallbarhetsarbete/>
http://vp197.alertir.com/files/press/wallenstam/Wallenstam_ar_2013.pdf [2015-05-26]

Wilmschurst & Frost (2000); "Corporate environmental reporting: A test of legitimacy theory", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 13 Iss: 1, pp.10 - 26.

Bilaga 1 GRI:s indikatorer om miljö

Nummer	Resultatindikator	Kod
Material		
EN1 (K)	Materialanvändning i vikt eller volym	
EN2 (K)	Återvunnit material i procent av materialanvändning	
Energi		
EN3 (K)	Direkt energianvändning av primär energikälla	
EN4 (K)	Indirekt energianvändning av primär energikälla	
EN5 (T)	Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar	
EN6 (T)	Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnyelsebar energi, samt minskningar av energibehovet som ett resultat av dessa initiativ	
EN7 (T)	Initiativ för att minska indirekt energianvändning samt uppnådd reducereing	
Vatten		
EN8 (K)	Total vattenanvändning per källa	
EN9 (T)	Vattenkällor som väsentligt påverkas av vattenanvändningen	
EN10 (T)	Återvunnen och återanvänd vattenvolym, i totala siffror och i procent av totalt använd volym	
Biologisk mångfald		
EN11 (K)	Lokalisering och storlek av ägd hyrd och brukad mark, i eller intill skyddade områden med högt biologiskt mångfaldsvärde utanför skyddade områden	
EN12 (K)	Beskrivning av väsentlig påverkan av aktiviteter, produkter och tjänster på den biologiska mångfalden i skyddade områden, samt områden med hög biodiversitet utanför skyddade områden	

EN13 (T)	Skyddade eller restaurerade habitat (livsmiljöer)	
EN14 (T)	Strategier, pågående åtgärder och planer för att framgent hantera påverkan på den biologiska mångfalden	
EN15 (T)	Antal IUCN-rödlistade arter och nationellt skyddade arter med habitat i områden som påverkas av verksamheten	
Utsläpp till luft och vatten samt avfall		
EN16 (K)	Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	
EN17 (K)	Andra relevanta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	
EN18 (T)	Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser samt uppnådd minskning	
EN19 (K)	Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen, i vikt	
EN20 (K)	NO _x , SO _x samt andra väsentliga luftföroreningar, i vikt per typ	+
EN21 (K)	Totalt utsläpp till vatten, per kvalitet och recipient	
EN22 (K)	Totalt avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod	
EN23 (K)	Totalt antal och volym av väsentligt spill	
EN24 (T)	Vikten av transporterat, importerat, exporterat eller behandlat avfall, som klassat som miljöfarligt enligt villkoren i Baselkonventionens bilagor I, II, III och VIII samt procent transporterat avfall som transporterats nationellt	
EN25 (T)	Identitet, storlek, skyddsstatus och värde avseende biologisk mångfald för vattenmassor med tillhörande habitat som väsentligt påverkas av den redovisade organisationens utsläpp av vatten samt dess angivna avrinningsvatten	
Produkter och tjänster		
EN26 (K)	Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster, samt resultat härav	
EN27 (K)	Procent av sålda produkter och deras förpackningar som återinsamlas, per kategori	

Efterlevnad		
EN28 (K)	Monetärt värde av betydande böter och det totala antalet icke monetära sanktioner till följd av överträdelser av miljölagstiftning och -bestämmelser	
Transport		
EN29 (T)	Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i organisationens verksamhet, inklusive medarbetarnas arbetsresor/tjänsteresor	
Övergripande		
EN30 (T)	Sammanlagda kostnader och investeringar för miljöskydd per typ	

Bilaga 2 GRI:s indikatorer om socialt ansvar

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor

Nummer	Resultatindikator	Kod
Anställning		
LA1 (K)	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor och region.	
LA2 (K)	Totalt antal anställda som slutat och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region	
LA3 (T)	Förmåner som ges heltidsanställd personal och som inte omfattar tillfälligt anställda eller deltidsanställda. Informationen ska ges för varje större verksamhet.	
Relation mellan anställda och ledning		
LA4 (K)	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	
LA5 (K)	Minsta varseltid angående betydande förändringar i verksamheten, med upplysning om hur vida detta är specificerat i kollektivavtal.	
Hälsa och säkerhet i arbetet		
LA6 (T)	Andel av personalstyrkan (i procent) som är representerad i formella och för ledning och personal gemensamma kommittéer för hälsa och säkerhet, som bistår med övervakning och rådgivning om program för hälsa och säkerhet.	
LA7 (K)	Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade dagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region.	
LA8 (K)	Utbildning, rådgivning, förebyggande åtgärder och riskhanteringsprogram på plats för att stödja de anställda, deras familjer eller samhällsmedlemmar beträffande allvarliga sjukdomar.	
LA9 (T)	Frågor om hälsa och säkerhet som omfattas av formella överenskommelser med fackföreningar.	
Utbildning		

LA10 (K)	Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.	
LA11 (T)	Program för vidareutbildning och livslångt lärande för att stödja fortsatt anställningsbarhet samt bistå anställda vid anställningens slut.	
LA12 (T)	Andel anställda (i procent) som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling.	
Mångfald och jämställdhet		
LA13 (K)	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	
LA14 (K)	Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per personalkategori.	

Mänskliga rättigheter

Nummer	Resultatindikator	Kod
Investerings- och upphandlingsrutiner		
HR1 (K)	Procentuell andel och antal betydande investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter, eller som har genomgått en granskning av hur mänskliga rättigheter hanteras.	
HR2 (K)	Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende hur mänskliga rättigheter hanteras samt vidtagna åtgärder.	
HR3 (T)	Totalt antal personalutbildningstimmar som ägnats åt utbildning i policyer och rutiner för mänskliga rättigheter, som är relevanta för verksamheten, samt den procentuella andelen av de anställda som genomgått sådan utbildning.	
Icke-diskriminering		
HR4 (K)	Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.	
Föreningsfrihet och rätt till kollektivavtal		

HR5 (K)	Verksamheter för vilka man uppmärksammat att föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal kan vara väsentligt hotade och åtgärder som vidtagits för att stödja dessa rättigheter.	
Barnarbete		
HR6 (K)	Verksamheter för vilka man uppmärksammat att det finns väsentlig risk för barnarbete och åtgärder som vidtagits för att bidra till avskaffande av barnarbete	
Tvångsarbete		
HR7 (K)	Verksamheter för vilka man uppmärksammat att det finns väsentlig risk för tvångsarbete och obligatoriskt arbete, och åtgärder som vidtagits för att bidra för avskaffandet av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.	
Säkerhetsrutiner		
HR8 (T)	Procentandel av säkerhetspersonalen som fått utbildning i organisationens policyer och rutiner som handlar om mänskliga rättigheter, som är relevanta för verksamheten.	
Ursprungsbefolkningars rättigheter		
HR9 (T)	Totalt antal fall av kränkningar mot ursprungsbefolkningars rättigheter och vidtagna åtgärder.	

Organisationens roll i samhället

Nummer	Resultatindikator	Kod
Samhälle		
S1 (K)	Typ, omfattning och ändamålsenlighet av de program och rutiner som utvärderar och styr verksamhetens påverkan på samhällen, inklusive inträde, verksamhet och utträde.	
Korruption		
S2 (K)	Procentandel och totala antalet affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption.	

S3 (K)	Procentandel av de anställda som genomgått utbildning i organisationens policyer och rutiner avseende motverkan mot korruption.	
S4 (K)	Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter.	
Politik		
S5 (K)	Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.	
S6 (T)	Totalt värde av bidrag och gåvor i form av pengar eller in natura till politiska partier och likartade institutioner, per land.	
Konkurrenshämmande aktiviteter		
S7 (T)	Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter, överträdelse av konkurrenslagstiftning och monopolbeteende, samt utfallet härav.	
Efterlevnad		
S8 (K)	Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot gällande lagar och bestämmelser.	

Produktansvar

Nummer	Resultatindikator	Kod
Kundernas hälsa och säkerhet		
PR1 (K)	De faser i livscykeln då produkter och tjänster påverkan på hälsa och säkerhet ska utvärderas i förbättringssyfte, och andelen av väsentliga produkt- och tjänstekategorier som genomgått sådana utvärderingsprocesser.	
PR2 (T)	Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande hälso- och säkerhetspåverkan från produkter och tjänster under deras livscykel inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen av efterlevnad.	
Märkning av produkter och tjänster		

PR3 (K)	Typ av produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna, samt andel i procent av produkten och tjänster som berörs av dessa krav.	
PR4 (T)	Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder för information om och märkning av produkter och tjänster inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen av efterlevnad.	
PR5 (T)	Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar.	
Marknadskommunikation		
PR6 (K)	Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring.	
PR7 (T)	Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknadskommunikation, inklusive annonsering, marknadsföring och sponsring inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen på efterlevnad.	
Kundernas integritet		
PR8 (T)	Totalt antal underbyggda klagomål gällande överträdelser mot kundintegriteten och förlust av kunddata.	
Efterlevnad		
PR9 (K)	Betydande bötesbelopp för brott mot gällande lagar och bestämmelser gällande tillhandahållande och användningen av produkter och tjänster.	

HÖGSKOLAN VÄST
Institutionen för ekonomi och IT
Avdelningen för företagsekonomi
461 86 TROLLHÄTTAN
Tel 0520-22 30 00
www.hv.se
Arbetsintegrerat Lärande